

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра германської філології та перекладу

**ПЕРЕКЛАД ІНСТРУКЦІЙ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ НІМЕЦЬКОЮ
ТА УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ В НОВІТНІХ ТА КОНВЕНЦІЙНИХ
КОНТЕКСТАХ**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студента 4-го курсу
освітньої програми
«Переклад з німецької та англійської мов»,
спеціальність – 035.043 «Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – німецька»
Микита Вікторович ВІКТОРУК
Науковий керівник:
к.філол.н., доц. Наталія ЛЮБЧУК

«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри германської філології та перекладу
протокол № 12 від «12» серпня 2025 року
завідувач кафедри Степан
к.філол.н., доц. Олександр СТАСІЮК

КИЇВ
2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ “ІНСТРУКЦІЯ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ”	
1.1 Інструкція з експлуатації як вид інформаційних текстів. Посібники користувача.....	9
1.2 Структура та мовні особливості інструкцій з експлуатації	
1.2.1 Структура інструкцій з експлуатації.....	11
1.2.2 Мовні особливості інструкцій з експлуатації.....	14
1.3 Інструкції з експлуатації в німецькомовному контексті	
1.3.1 Термінологічний аспект.....	19
1.3.2 Німецькі інструкції з експлуатації.....	20
1.3.3 Австрійські інструкції з експлуатації.....	22
1.3.4 Швейцарські інструкції з експлуатації.....	24
1.4 Інструкції з експлуатації в українськомовному контексті (Україні).....	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I	27
РОЗДІЛ II. ПОРІВНЯННЯ НІМЕЦЬКО- ТА УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ІНСТРУКЦІЙ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ	
2.1 Викладення підходу до обрання матеріалів дослідження.....	29
2.2 Інструкції з експлуатації конвенційного контексту	
2.2.1 Змішувач KRONER (німецької компанії).....	30
2.2.2 Електропомпа VOLKS рипре (німецької компанії).....	39
2.3 Інструкції з експлуатації новітнього контексту	
2.3.1 Змішувач GROHE.....	47
2.3.2 Геймпад WALKER WPS-401 (китайської компанії).....	50
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II	57
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ZUSAMMENFASSUNG	71
ДОДАТКИ	72

АНОТАЦІЯ

Тема цього дослідження – переклад інструкції з експлуатації в німецько-українськомовних осередках. Мета цього дослідження – формування актуального уявлення про інструкції з експлуатації в обраних осередках загалом та з урахуванням новітніх тенденцій глобалізації, зокрема з визначенням їхньої вираженості. Об’єктом дослідження є інструкції з експлуатації сантехніки та ігрового гаджета, предметом – спосіб подання та перекладу мовних та позамовних засобів українською мовою та трьома стандартами німецької мови.

За результатами цього дослідження проаналізовано саме поняття інструкцій з експлуатації – виду інформаційних текстів із чіткою структурою, сформованою за принципом “від розпакування до утилізації”, з урахуванням непослідовного сприйняття тексту разом із самим виробом, прямими реченнями, відсутністю додаткових конотацій та необхідною для збереження загальної зрозумілості кількістю технічних термінів. Їм характерні стислість, наказовість, імперсоналізація та екстралінгвальні елементи як у самому тексті, так і в його оформленні. Юридичні особливості Німеччини, Австрії, Швейцарії та України відбиваються на їхній структурі, кількості обов’язкових мов та допустимих лексичних засобів. Також зіставлено дві конвенційні та дві новітні інструкції з експлуатації. За результатами цього зіставлення виявлено велику кількість німецьких термінів-комполітів та неоднорідний спосіб їхнього перекладу українською, якісно кращу зможу впровадження англізмів у німецькій мові та значно більшу гнучкість у оформленні українською. Поза тим виявлено тенденції до великої кількості помилок у цільових варіантах і спорадичну недбалість у оформленні вихідного для всіх інструкцій; збільшення важливості екстралінгвальних елементів, спрощеність структури та значно важливішу роль англізмів/англійської мови в новітніх інструкціях. Результати цього дослідження покликані покращити якість написання та перекладу інструкцій з експлуатації сьогодення.

Ключові слова: *інструкція, експлуатація, вимоги, композити, англізми*

The research topic is the translation of operating instructions in German- and Ukrainian-language centers. The purpose of this research is to form a general understanding of the operating instructions of current interest within the selected centers with regard to and severity of globalization. The object of the research is the operating manuals for sanitary engineering and a gaming gadget, with the subject being the way of conveying and translating linguistic and extra-linguistic means into Ukrainian and the three German standards.

This research analyzes the concept of operating instructions as informational texts with a clear structure that follows the “from unpacking to disposal” principle, regard to the inconsistent text perception along the product, direct sentences, the neutral connotations, and the number of necessary technical terms that allow to maintain overall clarity. They are characterized by briefness, imperatively, impersonalization, and extralinguistic elements both in the text and in its design. The legislation in Germany, Austria, Switzerland, and Ukraine are reflected in their structure, the number of mandatory languages, and the permissible vocabulary. Two conventional and two modern operating manuals were compared, revealing many German composite terms and variable ways of their Ukrainian translation, a qualitatively better ability to introduce Anglicisms in German, and much more flexibility of the Ukrainian layout. The research also revealed tendencies for numerous mistakes in the target versions and sporadic carelessness in the original text for all instructions; an increase in the importance of extralinguistic elements, structure simplification, and a much more important role of Anglicisms/English in the modern instructions. The research results are intended to improve the quality in writing and translating operating instructions of the present day.

Keywords: *manual, operation, requirements, composites, Anglicisms*

ВСТУП

Ця робота написана членом інформаційного суспільства – суспільства, де *виробництво, використання та споживання інформації стає визначальним способом діяльності в усіх сферах суспільного буття* [Степаненко В. П., 2011]. Споживання в найрізноманітніших формах і найрізноманітнішого наповнення є визначальною ознакою сучасності, яка стосується всіх суб'єктів, для котрих вона є одним зі складників формування суб'єктивної реальності, що за своєю суттю є відображенням об'єктивного [Лекція 6, с. 1].

Ключовим способом поширення цієї інформації з часів свого зародження стала писемність, яку з огляду на її колосальний вплив на способи обміну інформацією – ув освітній та релігійній сферах насамперед – можна вважати одним із *найважливіших винаходів* (тут і надалі у випадку цитувань іноземних матеріалів – переклад виконав автор роботи) людства [Oğuz Han Öztay, Fırat Koç, 2022, с. 230], що заклав підвалини інформаційного суспільства. На основі писемности був створений той формат тексту, що слугує підґрунтям для вираження інформації в багатьох інших сферах. Так у сфері розваг література існує як така, а до практично кожного фільму існує написаний перед тим сценарій; у сфері журналістики ми можемо спостерігати, як спонтанне (усне) мовлення відбувається на основі написаного (підготованого, написаного заздалегідь) матеріалу; у науковій сфері в практично будь-якому дослідженні фігуруватиме написаний текст – або як предмет дослідження, або як його наслідок. Зокрема те, що ця дипломна робота, як і всі інші за своїм визначенням [2025, с. 1], є написаною, дозволяє нам зробити висновок щодо актуальності письмових текстів якраз внаслідок тенденцій, які ми можемо спостерегти в тому самому інформаційному суспільстві, а не всупереч їм.

Зокрема це стосується звичок у людей цього суспільства: зниження задоволення від читання насамперед у молодого покоління [National Literacy Trust], а також проблеми з концентрацією уваги сучасної людини [Cyprus Moulton, 2024] вказують нам не на втрату актуальності письмових текстів, а на

закріплення колективного кліпового мислення, що радше є ознакою перенасиченості інформацією [Кузьменко Ю., 2023], зокрема текстовою. Це, втім, не сприяє зменшенню кількості інформаційних текстів, а відбувається одночасно й з огляду на збільшення їхньої кількості: у звітах Міністерства освіти США йдеться про те, що учні певних категорій *відчуватимуть збільшення кількості інформаційних текстів протягом усього навчання* [Artificial Intelligence and..., 2023, с. 1], а також про *можливості використання потенціалу ШІ (штучного інтелекту), зокрема шляхом уможливлення написання чи вдосконалення уроків, а також процес пошуку, обрання та адаптації матеріалу для використання на уроках* [Heather D. Young, Christian Z. Goering, 2018, с. 1], що лише спрощуватиме і сприятиме доступнішому (а, отже, і активнішому) генеруванню інформаційних текстів.

Цей комплекс обставин прямо впливає на культуру споживання текстів загалом, і є однією з визначальних аспектів цього самого інформаційного суспільства, що саме по собі могло б виступити темою розлогого наукового дослідження. Проте мета цього дослідження інша: розглянути в умовах цього контексту такий вид інформаційних текстів, до якого “парадоксально-невідповідне” ставлення формувалося із дещо інших причин, а через те і дещо раніше. Ця тема вже розглядалася в кількох наукових статтях: Анни Лашко, де проаналізовано специфіку перекладів інструкцій з експлуатації як текстів науково-технічного стилю [Лашко А., 2024], і Наталії Ольховської та Уляни Бабич, де на прикладах інструкцій з експлуатації сільськогосподарського обладнання виносилися доцільні для цього виду текстів перекладацькі стратегії [Ольховська Н. С., Бабич У. Д., 2016]. Окрім того, намір цього дослідження полягає у доведенні того, що як ось таке ставлення до цього виду текстів, так і вищенаведені тенденції прямо впливають на те, як їх формують і з урахуванням яких правил їх необхідно адаптувати в контексті перекладу. Сформоване до цього виду тексту ставлення можна вкласти в одне спостереження, яке має і стверджувальний характер, – *люди не читають інструкції* [Massimo N. Marrazzo, 2018, с. 1].

Об'єкт цього дослідження – інструкції з експлуатації як вид інформаційних текстів. **Предмет** цього дослідження – використання та переклад лексико-граматичних засобів, синтаксис, стилістичні особливості та метатекстові елементи в українсько- (розміщених в Україні) та німецькомовних (розміщених в Німеччині, Австрії та Швейцарії) контекстах з наголосом різних ступіть вираження загальних та відносно нових ринкових та мовних тенденцій (зокрема уживання англізмів). **Мета** цього дослідження – визначення загальних структурно-функціональних і лінгвальних особливостей інструкцій з експлуатації в традиційному й новітньому оформленні та їхнє порівняння в контексті подання німецькою й українською мовами задля компіляції важливих аспектів. **Завданням** цього дослідження є виокремлення мовних засобів та позамовних ознак інструкцій з експлуатації загалом та розпізнавання відмінностей в їхній реалізації в німецькомовних осередках та Україні.

Матеріали цього дослідження – інструкції з експлуатації до сантехніки та гаджета з урахуванням контекстуальної новітності (новочасності) перших та відносно конвенційності (узвичаєності) останніх.

Метод цього дослідження – структурно-функціональний та лінгвістичний аналіз інструкцій з експлуатації як таких та компаративний аналіз німецько- та українськомовних інструкцій з експлуатації сантехніки та мобільних аксесуарів, а також порівняння їхніх стилістичних, лексично-граматичних та синтаксичних засобів у вихідній та цільових мовах.

Теоретичне значення цього дослідження виражається у доволі актуальному погляді на інструкції з експлуатації не лише як на текст, мета якого – донести певну інформацію, а і як на приклад стратегічного розрахунку й застосування мовних засобів задля досягнення цієї мети як поза, так і в контексті перенасиченого інформацією (і текстами) інформаційного суспільства; крім того, погляд на характерні риси цього розрахунку в обраних мовах у контексті глобалізації. З **практичного погляду** дослідження покликане подати чітке та вичерпне визначення інструкціям з експлуатації (насамперед їхній відмінності від інших видів інструкцій), виокремити вагомі для кожного розглянутого

контексту ознаки цього виду інформаційного тексту, що можуть бути корисними в процесі їхнього безпосереднього перекладу, та представити певну кількість порад (перекладацьких стратегій) безпосередньо в матеріалі.

Сама робота має наступну **структуру**: вступ, два розділи, висновки до цих розділів, загальні висновки, список використаних джерел, резюме німецькою мовою та додатки. У вступі (вище) закладено підвалини цього дослідження – його об'єкт, предмет, мету, завдання, матеріали, метод, теоретичне та практичне значення. У розділі I виконано структурно-функціональний та лінгвальний аналіз інструкцій з експлуатації загалом, визначено їхні загальні ознаки та особливості в Німеччині, Австрії, Швейцарії та Україні. У розділі II проведено контрастивний аналіз німецько- та українськомовних варіантів інструкцій з експлуатації до обраної сантехніки та ігрового гаджета з визначенням мовних особливостей та найважливіших аспектів їхнього перекладу зокрема. Загальний обсяг роботи – 72 сторінок, обсяг основного тексту – 52 сторінки. Список використаних джерел містить 66 позицій, серед яких 20 є теоретичними джерелами.

РОЗДІЛ І. АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ “ІНСТРУКЦІЯ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ”

1.1 Інструкція з експлуатації як вид інформаційних текстів. Посібники користувача

Для початку слід дати якнайточніше визначення самим інструкціям з експлуатації (нім. *Gebrauchs-/Bedingungsanleitung*) задля уникнення неточностей надалі. Для цього якнайкраще буде звернутися до відповідних стандартів: чинного українського, ДСТУ 2.601:2006: *інструкція з експлуатації – це документ, що містить інформацію про конструкцію, принцип дії, характеристики (властивості) виробу, його складові частини та вказівки, необхідні для правильної та безпечної експлуатації виробу (використання за призначенням, технічного обслуговування, поточного ремонту, зберігання і транспортування) та оцінювання його технічного стану під час визначення необхідності відправлення його в ремонт, а також інформацію про утилізацію виробу та його складових частин (складників) [2007]*; чинного німецького, DIN EN IEC/IEEE 82079-1:2021, що є гармонізованим до міжнародного стандарту IEC/IEEE 82079-1:2021: *інформація про використання виробу (зокрема викладена в інструкціях з експлуатації) стосується усіх етапів експлуатаційного циклу виробу, таких як транспортування, збирання, встановлення, введення в експлуатацію, використання, спостереження, усунення несправностей, технічне обслуговування, ремонт, виведення з експлуатації та утилізація відходів, а також тих завдань, що мають виконуватися кваліфікованими та некваліфікованими особами [2020]*; чинного австрійського, ÖNORM EN IEC/IEEE 82079-1:2021, що гармонізований до того самого міжнародного стандарту; та чинного швейцарського, SN EN IEC/IEEE 82079-1:2021, що гармонізований з тим самим стандартом.

На основі цих визначень ми можемо зробити висновок, що інструкції з експлуатації є не лише інформаційними текстами, але також і директивними (вони надають інструкції, які констатують як такі, котрих необхідно

дотримуватися). Їх також названо *документами*, але не описано як такі, що можуть належати до офіційної сфери спілкування (а, отже, і як такі, що належать до офіційно-ділового стилю [Кравець Л. В., Мацько Л. І., 2022]). Сукупність інших їхніх ознак, утім, дозволяють нам визначити функціональний стиль цих текстів як науковий, а саме як науково-технічний [§2. Науково-технічний стиль, 2011], через те, що інструкціям з експлуатації характерні:

- 1) точний і чіткий виклад матеріалу (текст має тлумачитися однозначно);
- 2) відсутність виразності (емоційної забарвленості, яка суперечила б першому пункту);
- 3) логічний і вкрай структурований виклад (стислий, із багатьма обов'язковими та додатковими елементами);
- 4) фахова лексика (адже, наприклад, технічні характеристики передбачають вживання термінів із відповідною вузькістю та специфікою).

Таке схарактеризування, втім, не дозволяє нам повноцінно назвати інструкції з експлуатації класичними фаховими текстами (або ж такими, що орієнтовані саме на певну професійну аудиторію [Висушенко С. А., 2024, с. 285]), адже в найширшому розумінні інструкції з експлуатації орієнтовані як на професійну аудиторію (певних працівників/иць на підприємстві/заводі, наприклад), так і на пересічних користувача/ку новопридбаного виробу; і в цьому розумінні їх недоцільно ототожнювати з посібниками користувача. Для цього варто провести їхнє розрізнення.

Посібник для користувача/ки (англ. *User's manual*, нім. *Benutzerhandbuch*) – документ, що своєю довжиною може сягати розміру повноцінної книги та містить докладні й викладені вкрай доступно інструкції щодо використання, встановлення, обслуговування й усунення потенційних неполадок як із самим виробом, так і з потенційно наявним на ньому програмним забезпеченням. Вони націлені саме на кінцевих користувача/ку користувачку, а їхня довжина прямо залежить від складності приладу й того, наскільки великим має бути його зручне для користувача/ки (*user-friendly*) роз'яснення [Тіффані Ріардон, Теммі Пауелл..., 2022]. Вони по суті є розширеними й максимально адаптованими

інструкціями з експлуатації, що замість типової для інструкцій з експлуатації стислості та лаконічності пропонують якнайвичерпніший опис усього, що потенційно може цікавити кінцевих користувача/ку, якнайзрозумілішою мовою. Слід наголосити, що в цьому дослідженні за основу братимуться саме інструкції з експлуатації (більш стислі та спеціалізовані форми документації, що мають іти в комплекті з придбаними пристроями/приладами/виробами), а не посібники для користувача, або ж частини посібників для користувача, які можна класифікувати як інструкції з експлуатації.

Усі подані вище характеристики інструкцій з експлуатації дозволяють нам віднести її до технічної документації й перейти до розгляду їхньої структури та особливостей викладу.

1.2 Структура та мовні особливості інструкцій з експлуатації

1.2.1 Структура інструкцій з експлуатації

Як ми вже визначили вище, інструкції з експлуатації, як і будь-які технічні документи, мають у край чітку структуру, а також певні обов'язкові елементів, без яких підприємства не мають права додавати їх до комплектації свого виробу і, відповідно, розміщувати сам виріб на ринку. Вище вже було розглянуто той стандарт, який регулює їхнє формування в Україні, а також стандарти в Німеччині, Австрії та Швейцарії, що згармонізовані з міжнародним стандартом ІЕС 82079-1. Цей стандарт стосується як інструкцій з експлуатації, так і інших видів інструкційних документів (посібників користувача, монтажних інструкцій, інструкцій з техобслуговування тощо). За вимогами, поданими в цьому стандарті, подібні інструкційні документи, що подають інформацію для використання (Information for Use), зокрема інструкції з експлуатації, мають викласти *всю необхідну для безпечного, раціонального та ефективного використання виробу інформацію* на всіх етапах його використання – від розпаковування та безпосереднього і безпечного використання до лагодження і

безпечної утилізації [Technical Writing Skills for...]. Це передбачає структуру, що відповідає цьому порядку взаємодії з виробом, а саме подання:

- 1) титульної сторінки (з назвою, інколи зображенням виробу);
- 2) вступу (із поданням опису виробу, визначенням його цільового призначення, що є важливим надалі);
- 3) технічних характеристик (технічного опису, найчастіше оформленого в таблицю; за потреби);
- 4) схематичного зображення виробу (за потреби);
- 5) інструкцій зі збору/монтажу (за потреби);
- 6) безпосередніх інструкцій щодо експлуатації (уся корисна й потрібна інформація для ефективного використання пристрою за цільовим призначенням);
- 7) приміток щодо усунення несправностей (якщо в тому є необхідність);
- 8) приміток щодо безпеки (для запобігання використанню не за цільовим призначенням);
- 9) приміток щодо обслуговування та догляду (які також є частиною цільового використання пристрою);
- 10) приміток щодо утилізації (які регулюються чинним законодавством);
- 11) гарантійних умов (які визначаються зокрема за всією поданою вище інформацією);
- 12) додаткової інформації/додатків (наприклад, приміток щодо відповідності певним директивам/законам, якщо того вимагає законодавство країни, на ринку якої буде розміщений виріб, до якого докладається відповідна інструкція з експлуатації; або додаткових схем чи покликань (qr-кодів));
- 14) контактної інформації (адреси та поштового індексу, телефону, електронної пошти – регулюється відповідним законодавством).

Деякі з цих елементів розміщуються лише в контексті деяких видів виробів (технічні характеристики – обов'язковий атрибут пристрою, але їх подання можна уникнути в контексті сантехніки). Так само порядок деяких із цих елементів взаємозамінний (примітки щодо обслуговування та догляду сповна

можна розмістити перед примітками щодо усунення несправності), але за умови збереження загальної логіки викладу й принципу інформаційного супроводу “від розпакування до утилізації” (з самого початку до самого кінця використання).

Необхідність багатьох із цих позицій визначена насамперед відповідними законами про захист прав споживачів та про безпеку продукції, які не допускають випуску на ринок невиправдано небезпечної продукції. Окрім того, наведення в інструкціях з експлуатації всеможливих приміток щодо безпеки, використання, догляду та обслуговування прямо відповідає інтересам самих виробників: вони дозволяють не нести юридичної відповідальності за більшість нещасних випадків, пов'язаних із використанням виробу кінцевими користувачем/кою. Уводячи такі терміни як “цільове призначення” та надаючи величезну кількість застережень, які мають вагу незалежно від того, чи ознайомлювалися кінцеві користувач/ка з самою інструкцією чи ні, виробники маркують більшість таких випадків як такі, що сталися “з вини користувача”, а, отже, знімають із себе відповідальність за завдану таким випадком шкоду.

У контексті обраних для цього дослідження мов і мовних осередків, представленими відповідними країнами, не менш важливими є закони України “Про захист прав споживачів” [2024] та “Про затвердження Технічного регламенту безпеки машин:” [2024], Німеччини – Gesetz über die Bereitstellung von Produkten auf dem Markt [2021] та Gesetz über die Bereitstellung von Funkanlagen auf dem Markt [2024], – Австрії – Produktsicherheitsgesetz [2004] та Medizinproduktegesetz [2025], – та Швейцарії – Bundesgesetz über die Produktesicherheit [2009] та Verordnung über die Produktesicherheit [2010], – що у відмінний спосіб, але з однаковою метою зобов'язують до інкорпорації в інструкції з експлуатації не лише безпосередніх вказівок з використання, а й такі елементи, як примітки щодо безпеки, утилізації, контактні дані (в деяких випадках із зазначенням зокрема поштового індексу) та гарантію.

1.2.2 Мовні особливості інструкцій з експлуатації

Така структура та умовності, які вона собою створює, прямо впливає і почасти виражається в мовному оформленні текстового наповнення інструкцій з експлуатації. Ув інструкціях з експлуатації, які призначені зокрема для кінцевих користувачів/ачок, має йтися про *просту та лаконічну мову* з уникненням малозрозумілих жаргонізмів і вкрапленням суто необхідних технічних термінів, а за потреби – і їхнім поясненням/роз'ясненням [Den Nippel durch?...] – вони мають бути складені так, щоби їх можна було зрозуміти самотужки, *без сторонньої допомоги* [Gute Sprache für...]. Стиль мовлення має бути настільки ж беземоційним, наскільки ж доступним, що повинно відбиватися й у доборі лексики: рекомендовано уникати потенційно незрозумілих запозичень, проте в контексті різних виробів кількість тих запозичень, які можна вважати зрозумілими/є загальноновживаними, здатна сильно відрізнитися.

Якщо йдеться про відсутність емоційної забарвленості, повинно йтися також і про тон: нейтральність у цьому контексті означатиме й певний рівень імперсоналізації – уникання безпосереднього/прямого звертання у випадку заборон. Для кожної мови буде йтися про різні доцільні й недоцільні сполуки, але загалом це означатиме уникнення сполук, які, якщо оформлені персоналізовано, можуть видаватися не лише дещо особистісними, а й подібними на виклик. Порівняймо ці два підходи на прикладі умовних речень: українською – “Вам заборонено торкатися до бездротових навушників мокрими руками” і “Торкатися до бездротових навушників мокрими руками заборонено”, – та німецькою: “Sie dürfen nicht die kabellosen Kopfhörer mit nassen Händen anfassen” і “Berühren Sie den kabellosen Kopfhörer mit nassen Händen nicht” або “Die kabellosen Kopfhörer dürfen nicht mit nassen Händen berührt werden”. Перший приклад українською, хоч і здатен донести й потрібну інформацію, може сприйнятися як такий, що обмежує чиясь особисту свободу, коли другий, зберігаючи достатню для уникнення подібних тлумачень дистанцію від читацтва, доносить ту саму інформацію; перший приклад німецькою є прямою

та адресованою безпосередньо заборорою (що так само може сприйматися аж надто особисто), тоді як два наступних реалізовані або через наказовий спосіб, який у цьому контексті є інструктивним і зрозумілим, або через нейтральну пасивну форму, що так само, але дещо загальніше доносить потрібну інформацію.

Ця імперсоналізація, втім, не стосується самих інструкцій (вказівок) щодо використання: для цієї (обов'язкової) частини інструкцій з експлуатації існують чіткі рекомендації щодо вжитку *повних і коротких спонукальних речень* таких як *дієслово дії в наказовому способі* [Gute Sprache für...]. Як уже було примічено вище, наказовий спосіб, або ж імператив, у цьому випадку є не лише абсолютно допустимим, а деякою мірою й необхідним складником, адже вдавання до імперсоналізації (наприклад шляхом заміни зверненого імперативу на безособовий інфінітив) може мати зворотний ефект – зробити текст занадто віддаленим від користувача/ки й бути недостатньо переконливим, що здатне призвести до недонесення потрібної інформації.

Загалом усі речення в інструкціях з експлуатації мають бути якнайкоротшими, тобто або простими, або у випадку складних – з прямим та максимально неускладненим порядком. Такі види речень, як еліптичні (як і будь-які речення, не зрозумілі поза контекстом самого пристрою), є недопустимими в контексті призначення цих технічних документів. Це також стосується надмірно розгалужених чи синтаксично заплутаних речень, які значно ускладнюють точне розуміння викладеної інформації. Існують також рекомендації щодо розділення *довгих частин на менші*, а також оформлення *багатоступеневих* вказівок оформлювати *за допомогою переліку й відповідних маркерів* [Den Nippel durch?...], що належатимуть уже до екстралінгвальних елементів оформлення.

Схожого принципу потрібно дотримуватися й під час добору активних чи пасивних речень. Активні речення за своєю природою є зрозумілішими, адже в них пряміший і безпосередніший підмет та присудок, і це спрощення є доцільним і в інструкціях з експлуатації: активні речення, які мають *простішу структуру й зрозумілий підмет* [Gute Sprache für...]. Порівняймо також і ці підходи на

прикладі двох умовних речень: “Функцію Bluetooth буде активовано після трьох натискань кнопки живлення” – тут може виникнути абсолютно зайве запитання “ким?”, на противагу другому, активному варіантові, де інформацію донесено максимально точно: “Функція Bluetooth активується трьома натисканнями кнопки живлення” – і тут уже не важливо ким: описаний сам принцип. Це, щоправда, більше стосуватиметься тих мов, для яких сам пасив є характернішим і загальноживанішим, адже зокрема німецькою така пасивна конструкція – “Die Bluetooth-Funktion wird durch dreimaliges Drücken der Einschalttaste aktiviert” – була б сповна доцільною та є природною. У нашому контексті це може означати, що уникнення вжитку пасиву в українській мові буде значно менш актуальним, аніж у німецькій, зокрема через те, що українська, що належить до слов’янських мов, своєю чергою *розвинула цілу низку рефлексивних конструкцій, що часом здатні поширюватися на кодування пасивної функції* [Silvia Luraghi, Guglielmo Inglese, Daniel Kölligan, 2021, 6.3], які в безпосередньому вжитку заміняються насамперед *рефлексивними дієсловами без використання допоміжного дієслова “бути”* [Passive in Ukrainian...], яке є характерним для німецької. Ця особливість розглянута та підтверджена безпосередніми прикладами в другому, практичному розділі цього дослідження.

Попри те, що структура інструкції з експлуатації вимагає покрокового інформаційного супроводу, вона не передбачає ні прочитання всього тексту повністю, ні прочитання цього ж тексту в якомусь конкретному порядку: як ми вже визначили, ця технічна документація є супровідною й за своєю суттю довідковою, а, отже, до неї зазвичай звертаються лише по певну і конкретну інформацію. Це вказує нам на те, що ці тексти не сприймаються як цілісні їхньою аудиторією, проте не означає, що вони не мають бути цілісними як такі, а радше додатково наголошує, що їхня цілісність має поширюватися й на окремі з них узяті елементи.

Ми вже з’ясували, що інструкції з експлуатації загалом мають бути зрозумілими без додаткового контексту, а якщо це стосується й окремих їхніх частин – ітиметься також і про чіткість кожного підмета та додатка, що

заохочуватиме до загальної узгодженості (обмеженням синонімії) та мінімального вжитку займенників (які без контексту є незрозумілими) або вжитку їх тільки там, де не може виникнути жодного непорозуміння. Цей спосіб прочитання інструкцій також є додатковою причиною для їхньої лаконічності: споживач/ка, що звертаються до інструкції з експлуатації, найімовірніше матимуть на меті роз'яснити те питання/розв'язати ту проблему, яка в них виникла, *за мінімальний проміжок часу* [Gute Sprache für...] – без жодних зайвих елементів чи надмірної прив'язаності до загальної канви тексту, а, отже, мають отримати змогу це зробити й не мати перед собою жодних перешкод, зокрема в мовному оформленні.

Це в собі також виражають і екстралінгвальні елементи: уже згадані маркування та нумерація пришвидшують і полегшують навігацію текстом, а візуальні елементи (такі як ілюстрації, схеми, піктограми) надалі спрощують сприйняття. Принагідно варто наголосити на тому, що часто ці елементи супроводжує текст, а будь-який текст, що відіграє доповнювальну/супровідну роль, має бути сформований у відповідний спосіб – насамперед з урахуванням того, що його сприйматимуть із прив'язкою до певного візуального елемента. Такий текст формується/перекладається з обов'язковим урахуванням цієї умови – він досі має бути зрозумілим без додаткових контекстів, але упускати деталізацію там, де її доповнюватиме цей самий візуальний елемент: якщо ми схематично зображуємо пристрій і текстом позначаємо кнопку живлення, у цьому тексті не має бути опису розташування самої кнопки, адже вона вже позначена самою схемою, і достатньо буде вказати лише номінальну сполуку “кнопка живлення”. Цей принцип загалом поширюється на весь зміст інструкцій з експлуатації, адже ці тексти, як доповнювальні, сприйматимуться з прив'язкою до певного виробу та, відповідно, мають передбачати такий вид взаємодії. Це доцільно проілюструвати прикладом умовної ситуації: читаючи про те, як відрегулювати звук на бездротовій колонці, користувач/ка, отримавши відповідну вказівку, найімовірніше почне відразу шукати її на самому пристрої й вдаватися до певної взаємодії, а не дочитувати всю серію вказівок до кінця й

затим, по пам'яті, відтворюючи описаний там порядок дій. Тут виділення курсивом/жирним шрифтом, нумерація та вживання якнайточніших понять у якнайкоротший спосіб будуть якнайдоречнішими.

Зокрема саме твердження про те, що *люди не читають інструкції*, можна пояснити не лише особливим підходом саме до цього виду технічної документації: інколи причина цьому полягає в неврахуванні всіх цих рецептивних особливостей або під час їхнього написання, або внаслідок чи/та через неправильне їх передання/перекладання. Таку тенденцію можна описати як загальними причинами, які не залежать від укладацтва та перекладацтва інструкцій з експлуатації, оскільки виникають з *вини користувача – лінощів, упевненості у власній поінформованості/обізнаності, персональних особливостях у способі/змозі сприйняття* інформації (потреба в аудіальному чи наочному (демонстративному) описі), – так і тими вадами, які можуть уникнути укладацтва та перекладацтва відповідних технічних документів за вибору та дотримання правильного підходу (що виникають *не з вини користувача*) – *занадто нудне/невміле подання інформації, відсутність зрозумілого подання цільовою мовою* або такого подання взагалі, *неврахування аудиторії* (тобто як загальних – давно сформованих – принципів сприйняття інструкцій з експлуатації, так і новітніших – кліпового мислення в молодшого покоління тощо – особливостей їхнього сприйняття чи того, що може впливати на їхнє сприйняття/засвоєння) [Massimo N. Marrazzo, 2018, с. 3]. Це дозволяє нам маркувати обидва цих складники як надважливі в розумінні та правильному застосуванні під час створення та перекладу інструкцій з експлуатації.

Формування детальної теоретичної бази про об'єкт дослідження дозволяє нам перейти до більш прикладної теорії – розгляд поняття інструкції з експлуатації у конкретних мовних осередках (країнах) та тих особливостей, які є для них спільними та відмінними.

1.3 Інструкції з експлуатації в німецькомовному контексті

1.3.1 Термінологічний аспект

Насамперед потрібно розібратися в самій термінології на позначення інструкцій з експлуатації в німецькій мові – таких поняттях як *Gebrauchs-*, *Bedienungs-* і *Betriebsanleitung* та *Gerbrauchs-* та *Betriebsanweisung*.

Gebrauchsanleitung (а також інші форми: *Betriebs-* та *Bedienungsanleitung*; *anleiten* – наставляти, спрямовувати) – документ-інструкція, що покликана надати початкові вказівки для того, щоби спрямувати користувача/ку до спроможності надалі самостійно користуватися певним виробом – тобто йдеться про ту *інформацію, яку виробник/ця надають про його належне, цільове та безпечне використання. До продукції* (виробів від виробника для кінцевих користувача/ки) формуються *Gebrauchsanleitung* (які також називають *Bedienungsanleitung*), до *устаткування (робочого обладнання)* – *Betriebsanleitung*.

Gebrauchsanweisung (також *Betriebsanweisung*; *anweisen* – давати розпорядження, вказівку) – документ-інструкція, що зокрема дає прямі та обов'язкові в дотриманні вказівки щодо експлуатації чогось (перебігу користування чимось); зазвичай це документи-вказівки від *роботодавця/иці своїм працівникам/цям щодо безпечного поводження з робочим обладнанням* [Was ist der Unterschied?..., 2013].

Попри таку розрізненість, якщо про інструкції з експлуатації йдеться в загальному (нетехнічному) контексті (і йдеться не про інструкцію до ліків: такому виду документації відповідає термін *Gebrauchsinformationen* [Was ist der Unterschied?..., 2013]), терміни можна вважати *взаємозамінними синонімами* [Duden, 2025]. Доцільним для цього дослідження, втім, є розгляд технічних документів, що називають *Gebrauchs-* та *Bedienungsanleitung*.

1.3.2 Німецькі інструкції з експлуатації

Особливі вимоги до Gebrauchsanleitungen (так само як і до Bedingungsanleitungen) регулює вже згаданий у цьому дослідженні закон Gesetz über die Bereitstellung von Produkten auf dem Markt (Закон про розміщення продукції на ринку). У першому прямо зазначено: *Якщо під час використання, модифікації або технічного обслуговування виробу необхідно дотримуватися певних правил, щоби гарантувати безпеку та здоров'я людей, інструкція з використання/експлуатації під час випуску виробу на ринок повинні надаватися німецькою мовою, якщо інші правила не передбачені законодавчими актами відповідно до § 8 [Gesetz über die Bereitstellung von Produkten..., 2021, 3/4].* Це не дає прямого дозволу на написання інструкцій не німецькою мовою, утім дозволяє тлумачити законодавство в цьому векторі: саме положення сформульовано через умовність (якщо) і з умовою розміщення відповідних виробів та їхніх інструкцій на ринку. Якщо припустити, що йдеться про спеціалізовані інструкції з експлуатації/використання, призначені до використання на певних підприємствах (поза ринком), і за умови розуміння викладеної в цих інструкціях мови персоналом, подібна інструкція з експлуатації, написана, наприклад, лише англійською мовою не буде суперечити цьому закону, а, отже, є допустимою. А втім, за умови розміщення на ринку (призначення виробу для кінцевих користувача/ки), написання інструкцій з експлуатації німецькою мовою є обов'язковим, і ця німецька мова в контексті Федеративної Республіки Німеччина буде узгоджена до німецького стандарту німецької мови (Bundesdeutsches Hochdeutsch) і передбачатиме певну кількість виняткових саме для цього стандарту німецької термінів (тойтонізмів).

Виокремлення подібних тойтонізмів, утім, у цьому контексті було б доволі умовним, адже для всього німецькомовного простору Bundesdeutsch (bundesdeutsches Hochdeutsch) *зрозуміла майже всім носіям/йкам німецької мови й через те виражає себе як (мовленнєвий) компроміс за межами Німеччини [Deutsch und seine Varianten, 2022]* – тобто по суті є Verkehrssprache (lingua franca)

у німецькомовному контексті, а, отже, застосовує в цьому контексті такі терміни, що будуть зрозумілими/допустимими й за межами самої Німеччини. Узяти, наприклад, такий термін як Handy – псевдоанглізм на позначення *мобільного* [Duden, 2025], а деколи взагалі будь-якого [Handys ohne Vertrag, 2025] телефона. Цей термін виник саме в Німеччині, проте його сповна можна зустріти й в контексті інших країн (але винятково в значенні “мобільний телефон” [Smartphones &..., 2025] [Smartphones, Handy..., 2025]), адже насамперед йдеться не про вимогу використовувати типові для того чи іншого регіону терміни, а про загальну зрозумілість тієї німецької мови, якою подана інструкція з експлуатації для кінцевих користувача/ки.

Вимога надання інструкцій німецькою мовою в Німеччині не означає, що інструкція не може подаватися жодною іншою мовою (лише те, що подання німецькомовного варіанта – *подання мовою цільової країни* загалом – є обов’язковим [Die Bedienungsanleitung...]). Водночас сама мовна політика Німеччини (що відрізнятиметься підходами від як в Австрії, так і особливо у Швейцарії) відбиватиметься й на цьому виді текстів – зокрема конвенційний підхід щодо вжитку англійзмів навіть у тих випадках, коли їх можна вважати термінами. Зокрема це можна спостерегти за реакціонізмом німецької мовної спільноти, розглянутій у публікації Петера Айзенберга "Anglizismen im Deutschen", зокрема сформованого ним у ній узагальнення щодо загальних поглядів на збільшення вжитку англійзмів на початку 21-го сторіччя: *мова еродується, плоскішає, занепадає, збіднюється, піддавана піджинізації, спороженню і грабунку своєї виразної сили* [Peter Eisenberg, с. 61].

Крім того, Німеччину, як країну ЄС, стосуватиметься також зобов’язання виробників надавати інформацію щодо відповідності своєї продукції директивам (Richtlinien) Європейського союзу, яка оформлюється в Декларації відповідності (Konformitätserklärung) – *письмовій та юридично обов’язковій заяві про відповідність продукції чинному законодавству ЄС* [harder-online GmbH..., 2025]. Вона має бути викладена або в повному варіанті, або приміткою з покликанням на повний (наприклад, qr-кодом). Цього, наприклад, прямо вимагає

FuAG (Funkanlagenengesetz – Закон про радіобладнання): *будь-яке радіобладнання має супроводжуватись копією декларації відповідності ЄС або спрощеної декларації відповідності ЄС. Якщо додається лише копія спрощеної декларації відповідності ЄС, вона має містити інтернет-адресу, за якою можна знайти повний текст декларації відповідності ЄС [Gesetz ... von Funkanlagen, 2024, 20/2]. Декларації відповідності як окремих вид інформаційних текстів у цьому дослідженні не розглядаються.*

1.3.3 Австрійські інструкції з експлуатації

Для визначення власне австрійських особливостей оформлення інструкцій з експлуатації звернімося до вже згаданого в цьому дослідженні австрійського закону – Produktsicherheitsgesetz (Закону про безпеку продукції). У ньому йдеться про те, що, *оцінюючи безпечність виробу (його придатність до розміщення на ринку), особливу увагу слід звертати на кілька загальних факторів, серед яких *принагідно його інструкцію з використання та експлуатації, інструкцію з технічного обслуговування, зберігання та утилізації, а також будь-які інші дані або інформацію, надані виробником/виробницею або імпортером/кою* [Gesamte Rechtsvorschrift für..., 2004, 4/4].*

Водночас, якщо у випадку Німеччини потреба надавати інструкції з експлуатації німецькою мовою є в самій конституції, таку потребу в Республіці Австрія регулює директива ЄС 2001/95/EG: *у межах своєї комерційної діяльності виробники/иці повинні надавати споживачам/кам відповідну інформацію, що дозволяє їм оцінити та захистити себе від ризиків, які без відповідних попереджень не можна розпізнати відразу й пов'язаних з виробом протягом стандартного або обґрунтованого передбаченого періоду використання [Richtlinie 2001/95/EG, 2002, Кап. 3, 5/1].* Оскільки про конкретну мову тут так само не згадується, це відкриває для укладацтва інструкцій з експлуатації певні можливості: якщо йдеться про середньостатистичних користувачів/ок, то безумовно має йтися про австрійських стандарт німецької

мови (адже він є державним), утім у випадку спеціалізованого обладнання (і документації до нього, яке в цьому контексті доцільно назвати Betriebsanleitung/-anweisung), а також медикаментів (що прямо регулюється в Medizinproduktegesetz [Gesamte... für Medizingesetz, 2025]) надання німецькомовного варіанта можна уникнути так само як і в Німеччині, подавши, наприклад, англійськомовний варіант, якщо користувачі/ки цими інструкціями з експлуатації на це згодні (вважає таку мову зрозумілою).

Через потребу узгодження цих інструкцій з експлуатації до австрійського стандарту німецької мови, ітиметься також про вжиток певної кількості австріацизмів, що, на відміну від більш узагальнених тойтонізмів, будуть явищем винятково австрійської/призначеної для Австрії технічної документації: Sessel (як “стілець”), Kasten (як “шафа”), Installateur (як “сантехнік”, “електромонтажник” тощо) [DWDS, 2025], Faschierte (як “фарш” замість вживаного поза Австрією Hackfleisch [DWDS, 2025]) [DWDS, 2025] тощо.

Ужиток англізмів, ураховуючи згадані вище законодавчі особливості, у австрійському контексті можна вважати дещо довірливішим, проте однаково обмеженим у контексті технічної документації через потреби в термінологічності та зрозумілості. Попри те, що прямої конституційної прив’язки до німецької мови немає, сама тенденція вжитку англізмів, що в повсякденній мові вживаються все частіше і частіше молоддю, якій навіть характерне часте *використання серед інших мов у приватних розмовах* [„So very nice“, 2024], для певної частини населення є неоднозначною: згідно з аналітичним соціологічним звітом дослідницької компанії IMAS International, *англізми все ще викликають роздратування з боку австрійців/ок* [Sprachen |..., 2024], що заохочує до їхнього виваженого вжитку зокрема в інструкціях з експлуатації.

Потреба викладу Декларації відповідності в Австрії, як країні-членкині ЄС, ідентична. Обмежень щодо кількості мов так само як і в Німеччині немає.

1.3.4 Швейцарські інструкції з експлуатації

Насамперед так само звернемося до законодавства Швейцарської Конфедерації, а саме вже до вже згаданого Bundesgesetz über die Produktsicherheits (Федерального закону про безпеку продукції). У ньому йдеться про те, що *потенційну небезпечність виробу необхідно також брати до уваги в ... інструкціях з використання та експлуатації, а також інформації про його утилізацію* [Bundesgesetz über die Produktesicherheit, 2010, 3, 4b]. Безпосередні мовні вимоги до інструкцій з експлуатації, то, на відміну від Австрії, викладені в Verordnung über die Produktsicherheit (Постанові про безпеку продукції): *Інструкції з користування, експлуатації та технічного обслуговування, а також довідкові брошури повинні бути написані державною мовою тієї частини Швейцарії, у якій використовуватимуться виріб. ... Застереження та вказівки з техніки безпеки, що містяться у вищезгаданих інструкціях у текстовій формі, мають бути написані всіма державними мовами Швейцарії. Замість тексту можуть також використовуватися символи, якщо вони надають достатню інформацію* [Verordnung über die Produktesicherheit, 2010, 8/2]. У цій же постанові знаходимо примітку про деякі винятки щодо мовного оформлення інструкцій з експлуатації спеціального призначення: *Якщо встановлення та технічне обслуговування виробу відбувається винятково спеціалізованим персоналом виробника або його представництвом у Швейцарії, інструкції для виконання цих робіт можуть бути написані мовою, зрозумілою спеціалізованому персоналу, який їх виконує. Необхідну інформацію правоохоронним органам слід надавати однією з офіційних мов Швейцарії або англійською мовою* [Verordnung über die Produktesicherheit, 2010, 8/1].

Якщо узагальнити – німецькомовні інструкції з експлуатації (за правильного оформлення загальних символів) у Швейцарії, що має чотири рівноправні державні мови, будуть необхідними лише для 62,5% усього населення та тій території, де за даними 2022 року [Sprachenlandschaft in der Schweiz, 2022, с. 6] послуговуються німецькою – і це стосуватиметься як тих

кантонів, у яких повністю домінує німецька мова, так і тих, у яких вона домінує лише частково (тоді, згідно з законом, інструкція має містити всі виражені державні мови). Примітки щодо обмеження кількості мов відсутні. Спеціалізовані інструкції мають статус, схожий на чинний у Австрії – можуть писатися будь-якою потрібною цільовій аудиторії мовою з потребою англійсько-або державномовної звітності.

У цьому випадку узгодження документального викладу матиме за взірць швейцарський стандарт німецької мови, що допускає вживання особливої для цього регіону лексики (зокрема гелветизмів), як от: *der Lavabo* (у значенні “умивальник”) [DWDS, 2025], *das Velo* (у значенні “велосипед”) [DWDS, 2025], *das Natel* (практично будь-який телефон) [DWDS, 2025], *der Fön* (у значенні “фен”) [DWDS, 2025] – а також відсутність літери ß (передається як “ss”).

Необґрунтований вжиток англізмів у технічній документації Швейцарії так само не є допустимим, проте існують і загальні побоювання щодо них у суспільстві, на що у своїй статті зокрема відрефлексовував Герольд Брюш-Преве: *Чимало людей виявляють у собі неабияку алергію на англізми, розповідають про чужомовність німецького слова, яке необхідно берегти як культурне надбання та захищати від чужоземних впливів* [Gerold Brüttsch-Prévôt, 2017]. Утім, оскільки у Швейцарії чотири державні мови, огляд впливу на англізми лише в контексті швейцарського стандарту німецької мови був би недоцільним як з огляду на неповноцінність такого контексту (відсутності огляду англізмів у інших державних мовах Швейцарії), так і через упущення у такому випадку впливів інших, насамперед тих самих державних мов на швейцарський стандарт німецької мови. Зокрема в дослідженні Лари Іш визначено, що згідно з онлайн-опитуваннями у Швейцарії дійсно існує незначна перевага щодо англійських слів, хоча в активному словнику все ще є багато французьких слів [Lara Isch, 2021], враховувати які в цьому контексті було б недоцільно, а нехтувати якими – непослідовно.

Потребу надання окремої для Швейцарії як не-членкині ЄС Декларації відповідності позначено окремими законами (наприклад *Verordnung über*

Fernmeldeanlagen (Постанови про телекомунікаційні пристрої) [2015, стат. 15]) Вагомим для нашого дослідження є те, що така особливість оформлення у швейцарських інструкціях з експлуатації присутня, хай і відрізняється від тих, що видають у ЄС.

1.4 Інструкції з експлуатації в українськомовному контексті (Україні)

Більшість вимог до інструкцій з експлуатації, а також потреб, які вона має задовольняти, у цьому дослідженні сформовані саме за українськомовним (українським) зразком, тож у цьому його дослідженні слід зосередити увагу на конкретних і виняткових саме для України особливостей ув оформленні та формуванні інструкцій з експлуатації.

Загальні вимоги щодо оформлення інструкцій з експлуатації гармонізовані з європейським стандартом EN 82079-1 в ДСТУ ІЕС 82079-1:2018 [2019]. Прямі вимоги щодо використання української мови в них згадуються у двох законах: Законі України про захист прав споживачів: *споживачі/ки для задоволення своїх особистих потреб мають право на ... необхідну, доступну, вірогідну та своєчасну інформацію державною мовою про продукцію, її кількість, якість, асортимент, її виробника (виконавця, продавця)* [2024, 4/1]; Законі України про затвердження Технічного регламенту безпеки машин: *До кожної машини, що вводиться в обіг та/або експлуатацію, повинні надаватись інструкції, що викладені українською мовою* [2024, 1.7.4]; та Законі України “Про забезпечення функціонування української мови як державної”: *Маркування лікарських засобів та медичних виробів, а також тексти інструкцій про їх застосування, виконуються державною мовою; якщо підлягають закупівлі спеціалізованою організацією, ... можуть бути виконані мовою оригіналу* [2024, 33/6]. Це дозволяє зробити висновок, що в Україні обов’язково надавати українськомовну версію інструкції з експлуатації до виробів загального вжитку й іншими до виробів спеціалізованого призначення.

Українська мова інструкцій з експлуатації, як і будь-якої технічної документації, має бути узгоджена до літературного варіанту чинного правопису. Декларація відповідності не згадується як обов'язкова до покликання на/згадування безпосередньо в самих українських інструкціях з експлуатації.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

У першому розділі було термінологічно визначено об'єкт дослідження – вид інформаційних текстів та технічної документації “інструкції з експлуатації”, а також їхню відмінність від посібників користувача, інструкцій з використання та інструкцій з застосування – досить лаконічний виклад найнеобхіднішої для всіх етапів експлуатації інформації в якнайкомпактнішому форматі.

Орієнтовна будова інструкцій з експлуатації – титульна сторінка; вступ; технічні характеристики; схематичні зображення; безпосередні вказівки щодо збирання/монтування, експлуатації (користування); примітки щодо усунення несправностей, безпеки, обслуговування та догляду, утилізації; гарантійні умови; усеможлива додаткова та насамкінець контактна інформація – обґрунтована принципом супроводу споживача/ки “від розпакування до утилізації” (від найпершого контакту з виробом до останнього). Також інструкціям з експлуатації характерні: відсутність емоційної забарвленості, наказовість, імперсоналізація заборон, потреба в стислості та лаконічності як змістовно, так і у вжитій лексиці та реченнях (уникання необов'язкових спеціалізованих термінів та еліптичних, пасивних чи занадто ускладнених структур). Також їм характерний особливий, але давно усталений спосіб сприйняття – непослідовне прочитання лише потрібних її частин, які мають бути зрозумілими без додаткового тексту; прив'язка тексту або до самого виробу, або ілюстративних елементів самої інструкції, – реалізація якого відбувається зокрема через екстралінгвальні елементи – ілюстрацій, переліки, виділення), а також відсутність надмірної монотонності (що підвищує якість як прочитання, так і засвоєння інформації).

У контексті найбільших німецькомовних осередків (Федеративної республіки Німеччина, Республіки Австрія та Швейцарської Конфедерації) існують особливі юридичні відмінності з наголосом на мовних та лексичних особливостях інструкцій з експлуатації. У німецькому контексті існує особливий наголос на німецьку мову (її обов'язковість практично в усіх контекстах, крім спеціалізованих), загальні для всього простору й типові насамперед для Німеччини сполуки (контекстуальні тойтонізми), дещо скептичне ставлення до англійзмів (зокрема термінологічних – теоретично доцільних у контексті інструкцій з експлуатації), а також структурну потребу викладу/зазначення наявності Декларації відповідності ЄС у деяких випадках. У австрійській нормативних актів відсутній наголос саме на німецьку мову (яка, втім, лишається обов'язковою в загальних контекстах через статус державної), присутні типові для Австрії сполуки (контекстуальні австріацизми, доцільні винятково в Австрії), дещо менш скептичне ставлення до англійзмів та ідентичні вимоги щодо Декларації відповідності ЄС. Швейцарський контекст є найособливішим насамперед через реалії чотирьох державних мов – вимоги до використання німецької мови у відповідних осередках, зазначення усіма державними мовами або достатньо інформативними пікограмами критично важливої інформації, але ідентична можливість невикористання державної мови в спеціалізованих контекстах), типові для Швейцарії сполуки (контекстуальні гелветизми, які також доцільні лише у Швейцарії), виважене ставлення до англійзмів та потреба викладу/зазначення наявності власне швейцарської Декларації відповідності.

Українські вимоги до інструкцій з експлуатації гармонізовані з загальноєвропейськими. Також існують зобов'язання формувати їх державною (українською) мовою, винятки щодо інших видів технічної документації (інструкцій з застосування ліків) та загальний стандарт допустимої до викладу мови – літературний стандарт чинного правопису. Потреба обов'язкового викладу/зазначення наявності Декларації відповідності в самих інструкціях відсутня.

РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА ДОСЛІДЖЕННЯ (ЗІСТАВЛЕННЯ)

2.1 Викладення підходу до обрання матеріалів дослідження

Концепцією цього дослідження є розгляд впливу нових суспільних явищ на вид інформаційних текстів (який, як ми вже з'ясували, у нашому випадку є технічною документацією), що самі по собі є особливими в методі їхнього класичного сприйняття й на яких сучасні тенденції зі збільшення кількості споживання інформації та зниження тої кількості уваги, яку їх у середньому приділяють, відбиваються так само по-особливому. Саме з цієї причини увагу насамперед приділено інструкціям до двох видів виробів:

сантехніки: виробам досить специфічним, проте масового вжитку; у сучасному їй розумінні ці вироби є складниками ринку вже досить тривалий час, тож існують підстави вважати інструкції до сантехніки відносно усталеними, а, отже, менш підданими сучасним тенденціям ринку та більш показовими для загальних і не новочасних відмінностей різномовних інструкцій з експлуатації (у нашому випадку – німецько- та українськомовних);

гаджета: уже дещо менш специфічний тип виробів не менш масового вжитку, які можна вважати відносно нещодавніми (віднести до появи перших ПК та портативних телефонів масового вжитку й розвитку цього ринку); виробів, орієнтованих зазвичай на глобальний ринок / ринок відразу кількох країн через зосередження їхнього виробництва насамперед у Китаї, а також Індії та В'єтнамі [Michael Robinson, 2025] по всьому світу, що дозволяє назвати цю продукцію тісно пов'язаною з глобалізацією.

Окрім вищезгаданих причин, ці два види виробів – безумовно ті, що певною є складниками нашого щодення, а інструкції до них – такі, що виражають мовні особливості – особливості відповідних країн – різність тієї реальності, яка нас у них оточує, що слугує міцним підґрунтям для цього контрастивного дослідження.

2.2 Інструкції з експлуатації конвенційного контексту

2.1.1 Змішувач KRONER (німецької компанії)

Для початку слід надати контекст самій інструкції з експлуатації. Вона є супровідною документацією до однієї з моделей змішувачів від німецької компанії Kroner, що спеціалізується на *сантехніці та аксесуарах*. Їхнє гасло – *Kunst die Best zu sein* (Мистецтво бути найкращим) – віддзеркалює їхнє позиціонування: *передові позиції у сфері обробки металу та створення сучасної продукції зі збереженням найважливіших традицій*, зокрема з пропозицією *оцінити новий підхід до реалізації традиційних ідей* [Бренд Kroner]. Це важливо в нашому розгляді цієї інструкції саме в конвенційному аспекті, адже закладає підґрунтя не лише до більш традиційного підходу до ведення бізнесу, а й до подібного у формуванні інструкцій з експлуатації.

Відповідний QR-код, що покликається на скан цієї інструкції з експлуатації, наведений у Додатку 1. У ній не зазначено конкретної моделі змішувача (що дає можливість тлумачити її як універсальну для всієї лінійки їхньої продукції), що підтверджує схематичне зображення практично всіх наявних у їхньому асортименті видів змішувачів, а також двох відмінних описів щодо монтажу (встановлення), актуальність котрого визначатиме придбана модель. Інструкція наведена двома мовами (спочатку німецькою, потім українською) і має ось таку структуру:

- 1) Титульна сторінка (двомовне зазначення найменування + примітки українською мовою);
- 2) Вступ (опис виробу та подяка – спосіб емоційного залучення та формування довіри, типовий для інструкцій);
- 3) Технічні характеристики (загальні, не спеціалізовані);
- 4) Примітки щодо встановлення/монтажу (зокрема важлива примітка щодо потреби встановлення “досвідченим фахівцем”; наведено два способи монтажу – змішувачів для кухонних мийок, умивальників і біде та для ванни й душу);

5) Схеми будови різних видів змішувачів (схематичні ілюстраційні елементи, що є дещо деталізованішим викладом видів змішувачів, зазначених у примітках щодо встановлення/монтажу);

6) Примітки щодо експлуатації та догляду (прямі вказівки/рекомендації та заборони з застосуванням переліку з виокремленням певних положень – насамперед щодо *розриву душового шлангу та виходу з ладу лійки гігієнічного душу*);

7) Примітки щодо умов надання гарантії (так само загальні – стосовні одразу кількох видів змішувачів, з обов'язковим уточненням випадків, на які гарантія не поширюється);

8) Гарантійний талон (незаповнений, вбудований у саму інструкцію).

Якщо порівнювати цю структуру з загальною структурою, викладеною в цьому дослідженні вище, можна зробити відразу кілька висновків. Схематичні зображення подані після інструкції з монтажу (для цього виробу визначено таку пріоритизацію). Безпосередні примітки щодо усунення несправностей, безпеки та утилізації відсутні (що викликано особливістю самого виробу). Крім того, немає також контактних даних виробника (що мало б означати, що відповідні контакти розміщені на пакуванні, і є не надто коректним, якщо покликатися на розглянуті вище методичні рекомендації: це не дозволяє споживачеві/ці швидко й безперешкодно звернутися до виробника в разі виникнення певних проблем із виробом/через виріб).

Порядок розташування мов і деякі помилки в оформленні українською мовою дозволяють зробити висновок, що інструкція була написана німецькою мовою та перекладена українською. Ці помилки можна поділити на кілька категорій:

- Недоцільне калькування з німецької

Kundesdienst

Сервісна служба (типовіше – служба підтримки клієнтів)

- Узгодження у/в

ob alle Anschlüsse dicht sind
(інша конструкція)

герметичність всіх з'єднань (перед приголосним – “усіх”)

- Синтаксичні помилки

<p><i>...einen Bruch des Brauseschauchs...</i> (Akk. + Gen. – правильне узгодження)</p>	<p><i>...розриву душового шлангу...</i> (помилкове закінчення іменника)</p>
---	---
- Відсутність звертання

<p><i>Liebe Verbraucher!!</i> (коректна форма звертання, два знаки оклику + множина)</p>	<p><i>Шановний споживач!</i> (замість “споживачу”, один знак оклику + однина)</p>
--	---
- Неприродний порядок слів

<p><i>Nach dem Abschluss der Installation des Produkts durch einen qualifizierten Techniker...</i> (дещо ускладнений, але сповна природний порядок викладу)</p>	<p><i>Після завершення фахівцем встановлення змішувача...</i> (неприродний порядок слів; слід або переставити “фахівцем” в кінець (втрата наголосу на слово “фахівець”), або перифразувати, “Після того, як фахівець...”)</p>
---	---
- Вживання дієслова доконаного виду замість недоконаного

<p><i>Tragen Sie niemals Reinigungsmittel...</i> (типова ввічлива форма імперативу)</p>	<p><i>Ніколи не наносіть мийні засоби ...</i> (доконане дієслово (наносіти) замість недоконаного (наносити) й куди типовішого для подібних наказових словосполучень “наносьте”)</p>
---	---
- Стилiстичні конотації

<p><i>Der Wasserhahn wird ... angeschlossen.</i> (пасивна конструкція-вказівка)</p> <p><i>Wenn ... Probleme auftreten, wenden Sie sich...</i> (типова конструкція з “wenn”)</p>	<p><i>Приєднання змішувача... здійснюється...</i> (можна замінити на нейтральніше/менш технічне “виконується”)</p> <p><i>Якщо ... виникають проблеми, то негайно зверніться...</i> (“то” видається надмірним у технічному контексті)</p>
---	--
- Пунктуація

<p><i>Der Kundendienst behebt ... aufgetretenen Störungen...</i> (характерний Partizip II)</p>	<p><i>Сервісна служба ... усуває несправності що виникли ...</i> (брак коми перед підрядною частиною)</p>
--	---

Можна, крім того, виділити одну друкарську помилку в німецькомовному оригіналі: ...*Verwendung ... wom Käufer...* (замість vom Käufer).

Обидва варіанти займають однакову кількість сторінок – дев'ять, – що важливо, адже відходження від цієї відповідності потребувало б до додаткових витрат у її виробництві, а також до загальної асиметричності, що здатна ускладнити навігацію, якщо сприйняття відбувається з урахуванням обох варіантів. Окрім того, українськомовний варіант можна вважати менш вдалим насамперед через наявність таких помилок, адже подібно до того, як оформлена з мовними помилками реклама *суттєво погіршує сприйняття якості роботи працівників та якості бізнесу/реклами, незалежно від типу запропонованих послуг* [Ahva Mozafari, Amani El-Alayli, Adrian Kunemund, Trevor Fry, 2017], неохайне оформлення такого тексту здатне сформувати враження байдужого підходу, що своєю чергою може закласти певну недовіру до самого виробу/виробника. Попри це, цей варіант однаково лишається зрозумілим (критичних змістовних помилок у ньому виявлено не було), що є найважливішим у контексті інформаційних документів.

У варіанті як українською, так і німецькою повністю відсутні фемінітиви – в обох випадках узгоджено до узагальнювальних маскулінитивів, що є типовим для традиційної технічної документації. У тексті також чимала кількість технічних термінів (*Leitungen/нідводки, Muttern/гайки*), ужиток яких сповна виправданий приміткою щодо способу встановлення – *Монтаж змішувача має здійснювати досвідчений фахівець* – тобто людина, якій ця фахова лексика має бути зрозумілою.

Оскільки ми визначили, що переклад тут відбувався з німецької українською, доцільним є порівняння того, як німецькомовні сполуки передані українською мовою. Відповідно німецьку мову можна позначити як вихідну мову, а українську – як цільову. Порівняння подаються за схемою “вихідна мова → цільова мова”.

У вихідній мові, що є для неї вкрай типовим, ми можемо спостерегти величезну кількість композитів – *слів, утворених способом поєднання основ,*

здебільшого поєднуваних сполучним голосним [Словник української мови онлайн, 2025]. У цільовій мові вони не завжди мають прями/адекватні відповідники, тож їхній переклад виконано відразу кількома способами:

1) Переклад композита однокомпонентним відповідником: *Gießkannenhalter* – кронштейн, *Öldichtungen* – сальники; *Flachdichtungen* – прокладок, *die Artikelnummer* – артикул (ув окремих випадках можливо та доцільно підібрати адекватний відповідник – тобто такий, що точно передає значення оригіналу й не надто відрізняється семантичним полем);

2) Переклад композита словосполученням прикметника та іменника: *Wandmontage* – Монтаж настінний, *Wandplatte* – Настінна панель, *Duschsysteme* – душові системи; *Hygiene-Duschkopf* – гігієнічного душу (для цільової мови складання основ є менш характерним, тому більшість понять, які вихідною мовою формулюються саме в такий спосіб, передані куди характернішими способами: або сполуками з іменника та описового прикметника);

3) Переклад композита іменниковим словосполученням (з родовим означенням, уточнювальним прикметником): *Wasserhahngriff* – ручка змішувача, *Warmwassertemperatur* – температура гарячої води (або сполуками з двох іменників, один із яких підпорядкований іншому родовим відмінком);

4) Переклад композита шляхом термінологічної трансформації: *Bolzenmontageoption* – Варіант кріплення: на шпильках, *Verbindungsabstand* – Міжосьова відстань приєднання (в окремих випадках композити здатні передавати цілий масив інформації, що цільовою мовою доречніше передавати ускладненим словосполученням).

Найбільше в цій інструкції з експлуатації саме наказових речень-вказівок, що, як зазначається вище, є вкрай типовим та характерним способом оформлення цього виду технічної документації. Зустрічаються також фактичні та описові, проте їх значно менше. У вихідній мові вони найчастіше оформлені у ввічливій формі імперативу (дієслово в третій особі множини + Sie), що передається імперативом цільової мови (дієсловом у наказовому способі другої особи

множини): *Vermeiden Sie... – Заобіжайте... , Legen Sie... – Одягніть..., Tragen Sie niemals... – Ні в якому разі не наносіть... , Vermeiden Sie... – Уникайте....*

Можна спостерегти також інший спосіб передання класичного імперативу вихідної мови:

<i>Spülen Sie das Produkt sofort ... und entfernen Sie...</i> (дієслово в третій особі множини + Sie)	<i>Одразу ... необхідно змити засіб ... та протерти...</i> (безособове речення з інфінітивом)
---	---

<i>Ziehen Sie den Griff, dann das Cartridgeventil ab</i> (дієслово в третій особі множини + Sie)	<i>Зняти ручку, потім картридж/кран-буксу</i> (інфінітивна інструкція, прив'язана до “необхідно” в одному з попередніх речень.
--	--

Прикметно, що правила щодо порядку слів вихідної мови зобов'язує починати наказове речення з самої імперативної сполуки (дієслово в третій особі множини + Sie). Це подекуди також створює дещо небажані нагромадження слів: *Spülen Sie ab und trocken Sie nach jedem Gebrauch* (оскільки одне з дієслів має відокремлюваний префікс, доводиться два рази формулювати дієслова, що дещо перегромаджує речення). Така потреба, втім, відсутня в цільовій мові (дієслово зазвичай ставиться в першу частину речення, проте не обов'язково з самого його початку), що зокрема дозволяє до вільнішого перекладу цих наказові конструкції. Зокрема нагромадження вихідної мови не передається під час перекладу: *Споліскуйте та витирайте після кожного використання* (менша кількість сполук з донесенням тієї самої інформації) Це своєю чергою робить їх менш візуально маркованими, проте дозволяє без застосування інших конструкції уникати монотонності: *Legen Sie von der Innenseite der Spüre (Waschbecken, Bidet)...* (прямий і єдиноправильний у цьому випадку порядок наказового речення) – *З внутрішньої сторони мийки (умивальника, біде) одягніть...* (дієслово в наказовій формі стоїть після обставини місця).

Наказовий тон у цій інструкції з експлуатації реалізовано не лише через класичний імператив. Існують також інші сполуки, що мають дещо інший відтінок, проте виконують таку саму функцію.

<i>Beim Anschluss ... ist der Achsabstand zu beachten</i> (вказівка через sein + zu + Infinitiv)	<i>При приєднанні ... необхідно дотримуватися міжосьової відстані</i> (безособова модальна конструкція)
---	--

Вище в цьому дослідженні вже була наведена теза щодо меншої характерності пасиву в українській (цільовій) мові й рефлексивним дієсловом, що є відповідниками типовим, зокрема німецьким (з вихідної мови) пасивним конструкціям. Ця особливість виражається й підтверджується в цільовій мові цієї інструкції:

<i>Der Wasserhahn wird ... angeschlossen</i> (Vorgangspassiv)	<i>Приєднання змішувача ... здійснюється</i> (рефлексивне дієслово)
--	--

Окрім того, пасивні конструкції вихідної мови трансформуються і в інші способи:

<i>... mit der der Wasserhahngriff befestigt ist.</i> (Zustandspassiv)	<i>... який кріпить ручку змішувача.</i> (активна конструкція)
--	---

<i>Dadurch wird die Lebensdauer ... erhöht.</i> (Vorgangspassiv)	<i>Це суттєво збільшить термін служби ...</i> (активна конструкція)
--	---

<i>... auf der die Artikelnummer ... angegeben ist</i> (Zustandspassiv)	<i>... із зазначенням артикулу виробу ...</i> (іменникове сполучення з родовим означенням)
---	---

Ув останньому прикладі також можемо спостерегти перетворення підрядної частини у вихідній мові в частину основного в цільовій (спрощення структури речення в перекладі). Подібне спрощення можемо спостерігати також на самому початку інструкції: *Wir garantieren...* перекладено як *Гарантуємо...* – з униканням спільного з переренім реченням і так само в ньому упущеного підмета. Подібне також можемо спостерегти в деякій лексичних сполуках: *Ersatzteile eines anderen Herstellers* (буквально “запчастини іншого виробника”) – *запчастини іншого виробника*, *Cartridgeventil* (буквально “картриджний вентиль”) – *картридж*.

Типовими для вихідної мови саме в цій інструкції є пасивні конструкції з модальним дієсловом *muss*, які безособово вказують на крайню потребу чогось. Цільовою мовою вони передані так само кількома способами:

<i>Das Verbindungsgewinde muss ... abgedichtet werden (müssen + Vorgangspassiv)</i>	<i>Різьбу необхідно герметизувати... (безособова модальна конструкція)</i>
---	--

<i>Vor der Montage müssen grobe Wasserfilter installiert werden (müssen + Vorgangspassiv)</i>	<i>Перед монтажем необхідно встановити фільтри грубого очищення води (безособове модальне речення)</i>
---	--

<i>Das Cartridgeventil ... muss ... ausgetauscht werden (müssen + Vorgangspassiv)</i>	<i>Картридж ... потребує ... заміни (активна конструкція)</i>
---	---

Єдиний інший вжиток модального дієслова у наказових конструкціях вихідної мови в цій інструкції відбувається в цьому реченні: *Der Wasserhahn sollte von einem erfahrenen Techniker installiert werden (sollen + Vorgangspassiv)*. Перекладено це ось таким реченням: *Монтаж змішувача має здійснювати досвідчений фахівець* (активна конструкція з модальним дієслівним зворотом з

“мати”). Зокрема в цьому прикладі можемо спостерегти загальну закономірність під час передавання значень цих модальних дієслів. У випадку *müssen*, що в доцільному для цієї інструкції значенні позначає обов’язок або необхідність, передано дієсловами “необхідно” та “потребує”, а у випадку *sollen*, що в цьому контексті має значення зовнішнього (спрямованого не від мовця/чині зобов’язання) зобов’язання, – дещо віддаленішим дієсловом “мати (щось зробити)”, що безумовно виражають таку саму вказівку, але спрямовану не безпосередньо від укладацтва інструкції.

У всій інструкції присутній лише один “класичний” англiзм, який, крім того, закріплений у словнику [Duden, 2025]: *das Servicecenter*. Його можна вважати прийнятним і лаконічним синонімом до питомішого *das Dienstleistungszentrum*. Цільовою мовою він переданий сповна усталеною конструкцією: *сервісний центр*. Зустрічається також термін *das Cartridgeventil*, перший компонент якого (*Cartridge*) є англiзмом, а другий – терміном-запозиченням з латинської мови за посередництва французької чи італійської мови. Що вкрай показово саме для цієї інструкції, в описі під час ужитку цього слова його “уточнено” вказуванням питомого відповідника в дужках – *Abzihewasserhahn*. Цільовою мовою це відношення передано у схожий спосіб: *Картридж (кран-букса)* – загальнішим і менш удалим англiзмом із поданням закріпленого технічного терміна в дужках.

У цій інструкції не обходиться й без візуалізації: окрім очевидних схематичних зображень з текстовими підписами, застосовуються переліки (часто оформлені як різні продовження початку речення, яке слугує заголовком), що дозволяють швидко знаходити потрібне положення під час пошуку розв’язання якоїсь конкретної проблеми й спрощує саме прийняття, наприклад, того, на що й коли не поширюється гарантія. З цією ж метою більшість заголовків, а також гарантійний талон з рядками для заповнення, виділені жирним шрифтом. Окремої уваги заслуговує також відокремлена та обрамлена виноска-засторога з піктограмою “Увага!” – єдина частина тексту поза вступним заголовком, де використовуються окличні речення. Лише в ній та тому самому вступному

заголовку (і вступних словах) ми можемо спостерегти певну емоційність: поза ними текст позбавлений емоційних забарвлень, питальних речень, оцінювальних суджень, неописових прикметників та особистісних конотацій. Текст ув обох випадках написаний максимально нейтрально, простими реченнями або складними реченнями з прямим порядком викладу й фаховою (технічною) лексикою як такою, що ми можемо вважати маркованою.

2.1.2 Електропомпа VOLKS pumpe (німецької компанії)

Для цієї інструкції теж насамперед потрібно надати контекст: компанія VOLKS pumpe була заснована 1984 року й виготовляє продукцію найрізноманітніших видів, зокрема помпи. Її гасло – “Бути гнучким і мобільним”, з їхніх слів, дозволяє їм триматися на ринку вже 40 років, а також покликається на вже тривалий досвід надання виробничих послуг, невіддільною частиною яких є також надання якісного сервісу. Компанія є партнером та постачальником на багатьох національних ринках і позиціює себе як така, що здатна. Вона має сервісні центри в більшості великих міст України. Файл самої інструкції наведений у Додатку 2.

Уся ця інформація подана на звороті українською мовою з вкрапленням їхньої адреси під фотографією їхнього офісу. Цього звороту стосується й загальний виклад структури цієї інструкції з експлуатації:

- 1) Титульна сторінка (зображення та назва виробу (без моделі), подання назви найменування та назви документу (українською та німецькою), а також логотип);
- 2) Вступний текст (заклик ознайомитися з інструкцією та засторога щодо можливої відмінності в комплектації);
- 3) Примітки щодо безпеки (виділені жирним);
- 4) Примітка щодо призначення, будови та принципу роботи помпи (виклад загальної інформації про виріб);

5) Технічні характеристики (у який викладені технічні вимоги, комплектація та табличка з безпосередніми технічними характеристиками; характеристики стосуються відразу кількох моделей, що вказує нам на багатофункціональність цієї інструкції);

6) Примітка щодо відповідності стандартам (в українськомовному варіанті – українським, у німецькомовному теж);

7) Схематичне зображення всіх деталей помпи (з нумерацією та підписами; лише українською мовою);

8) Примітки щодо технічного обслуговування та безпеки (переліки);

9) Інструкції з монтажу та введення в експлуатацію (викладені текстом);

10) Примітки про несправності та їх усунення (подані в таблиці з деякими уточненнями над і під нею);

Надалі – частини, що викладені лише українською мовою після німецькомовного варіанта:

11) Примітки щодо гарантійних зобов'язань;

12) Талон гарантійних звернень (оформлений табличкою до заповнення, з місцем для підпису щодо надання якісних послуг, що інструктується англійською та українською мовами);

13) Інформація про компанію та номери сервісних центрів (на звороті).

Пріоритет тут надано інструкціям з безпеки. Примітка щодо відповідності стандартам наведена після опису та технічних характеристик (хоча їх, як не надто цікавих споживачеві/ці, розміщують у кінці). Біля схематичного зображення розміщено примітки щодо технічного обслуговування, інструкції з встановлення та використання та примітки щодо несправності (інструкції доцільніше було б розмістити першими). На противагу попередній інструкції, втім, наведені контактні дані як їхнього головного офісу (зокрема з поштовим індексом), так і номери сервісних центрів.

Перед останньою частиною інструкції маємо також пусту сторінку, яка є закономірною з огляду на асиметричну кількість інформації, викладеною українською та німецькою мовами. Така асиметричність є визначальною у

визначенні ринку, якому призначена ця інструкція – винятково українському, адже німецькомовний варіант поданий не до всього наявного тексту (а гарантійний талон функціонує/викладений винятково українською мовою). Це, втім, не означає, що вихідна мова самої інструкції – українська: оскільки цей виріб німецького виробництва, вихідний текст, зважаючи зокрема на DIN і низку перелічених вище німецьких законів, може бути й найімовірніше складений німецькою мовою насамперед з огляду на орієнтованість на загальний ринок. Попри це, помилок тут украй багато як у німецькомовному, так і в українськомовному варіантах, і їх можна поділити на відповідні види:

- Друкарські помилки

...for die Verwendung... (замість
“für”)

...призначений для
використання... (на це вказує і
переклад)

*Es wird empfohlen ... zu
überprüfen* (замість
“überprüfen”)

Рекомендується перевірити...
(це підтверджує переклад)

- Синтаксичні помилки

*Der Hersteller behält sich das
Recht vor. Änderungen der
Artickel nicht Qualität
beeinträchtigen, sind nicht
Bestandteil dieser Anleitung*

(частини речення без жодних
прив’язок)

Anforderungen gerumpte Wasser
(відсутність узгодження)

*Виробник залишає за собою
право вносити зміни в
комплектність, не погіршуючи
якості* (одне повноцінне й
зрозуміле речення)

Вимоги до перекачування води
(узгодження через прийменник
+ відмінок)

- Зайві/відсутні сполуки

Drahterdungs[en] wird empfohlen, um ... zu verbinden
aus (брак сполук на початку речення, “aus” тут не має жодної функції)

Die Pumpe darf nicht durch Änderung der Spannung von mehr als 10% der Nenn 230
 (незакінчене речення)

Ne слід допускати роботи насоса при зміні напруги в

- Термінологічна непослідовність

Bedienungsanleitung ... Betriebsanleitung (на позначення цієї інструкції використовується два різних терміни)

- Використання помилкових термінів

Termin Elektropumpe (згідно з перекладеним мало б бути словом “Zweck”)

Set Spannung (це має бути вказівка німецькою мовою)

Drim заземлення
 рекомендується з'єднувати ... (зайвих сполук у перекладі немає)

мережі більш ніж на 10% від номінального значення 230 В та без води в режимі “сухий лід” (завершене речення, хоч із неправильно узгодженим “роботи”)

Керівництво з експлуатації ... Посібник з експлуатації (це передано й у перекладі)

Призначення електронасоса (заголовок відповідає тексту)

Встановити стабілізатор напруги (вказівка повністю українською)

- Пунктуація

Vor der Verwendung ... lesen
Sie... (тут кома не є
обґрунтованою)

*Перед використанням ...,
уважно ознайомтеся...* (це
передано й у перекладі)

- Стилiстичнi конотацiї

Vor der Verwendung der
elektrischen Pumpe ...
(оригiнальний термiн)

*Перед використанням
електронасоса ... (iснують
пiдстави [Горох, 2025] вважати
“насос” калькою з російської
мови й натомiсть перекладати
це слово як “електропомпа” –
ближче до оригiналу)*

...lesen Sie dieses Handbuch...
(вихiдна конструкцiя)

*...ознайомтеся з даною
iнструкцiєю... (dies
правильнiше передавати як
“цей”)*

Помилки також присутнi у винятково українськомовнiй частинi iнструкцiї:
...збитки, нанесенi... (правильнiше “завданi”), *...обладнанню, що знаходиться в
покупця...* (коректнiше “перебуває у власностi”), *...ремонту, зробленого собою...*
(доцiльнiше “ремонту, виконаного самостiйно”).

Варто зазначити, що наведено було далеко не всi помилки, що зустрiчаються в цiй iнструкцiї – лише тi, що типологiчно доповнюють тi помилки, якi було видiлено в попередньому роздiлi. Зокрема тому ця iнструкцiя з експлуатацiї є показовою насамперед через кiлькiсть хиб: iх можна вважати недопустимими для технiчної документацiї, адже цi помилки стосуються не лише загального мовного оформлення, а й ускладнюють/унеможливлють розумiння закладеної в текст iнформацiї, особливо в нiмецькомовному “оригiналi”. Помилки в iнструкцiї, розглянутiй у попередньому роздiлi, на тлi цих є незначними. Якщо припустити, що розглядається суто нiмецькомовний

текст, – середньостатистичні користувач/ка не змогли б дати раду цьому пристрою. Утім, якщо зважити на те, що ця інструкція орієнтована саме на український ринок, є підстави вважати, що вона відповідає базовим вимогам до такого виду технічної документації: українськомовний варіант, хай його й не можна повноцінно назвати вдалим з лінгвального погляду, є куди зрозумілішим за німецькомовний насамперед через довершеність кожного речення й відсутністю мовного змішування. Найімовірніше це і є причиною затвердження цієї інструкції на українському ринку.

Крім того, деякі з цих помилок дозволяють сформулювати припущення, що справжній вихідний текст цієї інструкції написаний англійською мовою: подеколи порядок слів (Pumpe installation), вжиток англійських сполук (Set Spannung) були б коректними в контексті цієї мови (pump intallation, set voltage), а уточнення до деяких німецькомовних технічних термінів (“*Debit-Vorlage (Performance)*” та “*Fachpersonal (Certified Professionals)*”), які відсутні в перекладі, вказують на англійську принаймні як на орієнтир. Попри це, самого в такому випадку “вихідного” англійськомовного варіанта в інструкції немає, тож вихідною ми вважатимемо саме німецьку як ту, яка є державною для країни-виробниці. Цільова, відповідно, – українська. Порівняння подаються за такою самою схемою, як і вище: вихідна мова → цільова мова.

Навіть за умови наявності такої великої кількості помилок, загальні особливості перекладу цього виду технічної документації зберігаються. У варіантах обидвох мов так само повністю відсутні фемінітиви, а поняття, що стосуються людей, зведені до узагальнювальних маскулінітивів. У вихідному варіанті багато композитів, підхід до перекладу яких досить різний: *Fachpersonal* – професіонали (відповідник), *Rückschlagventil* – зворотний клапан (прикметник + іменник), *Motorgehäuse* – корпус насоса (іменникове словосполучення), *Minusumgebungstemperaturen* – мінусовій температурі навколишнього середовища (іменниково-прикметникове словосполучення).

Кількість наказових речень у цій інструкції наближена до кількості фактичних, адже самим вказівкам приділено менше уваги. Сам наказовий спосіб,

крім того, неоформлений або недооформлений класичним імперативом вихідної мови, проте частково переданий відповідною формою цільової: *Vor dem Anschluss[, stellen Sie] sicher, dass...* – *Перед підключенням переконайтеся у...*

На противагу часто використовуються більш “рекомендаційні” форми, зокрема усталені словосполучення: *Es ist empfohlen, ... zu überprüfen* – *Рекомендується перевірити, Дратердунгс wird empfohlen...* – *Дрім заземлення рекомендується..., Installation der Pumpe und [ihre] Inbetriebnahme ist durch Fachpersonal ... durchgeführt werden* (мало б бути *wird ... durchgeführt* або *ist ... durchzuführen*, тобто або *Vorgangspassiv*, або *sein + zu + Infinitiv*) – *Монтаж насоса і введення його в експлуатацію повинні здійснюватися професіоналами...* (в обох випадках перекладено через безособові модальну конструкцію). Також у формулюванні вказівок вихідною мовою використовуються модальні дієслова: *Für kleine debeti Brunnen sollte verwendet werden ...* (*sollen* в *Partizip II + Vorgangspassiv*, більш рекомендаційний тон/тон поради) – *При малому дебеті свердловини необхідно застосовувати ...* (безособове модальне речення з прямим зобов’язанням/безпосередньою вказівкою); *Aussetzung der Pumpe ... dürfen [darf] ... durchgeführt werden* (*dürfen + Vorgangspassiv*) – *Мінімальна відстань від дна ... повинна бути ...* (безособове модальне речення).

Ужиток дієслів у вихідній мові тут можна схарактеризувати як менш вдалий: *dürfen* надає тону припису (дозволу чи його відсутності), що сповна доцільно в подібному інструктуванні, проте *sollen* уживається в формі *Indikativ* чи *Präteritum Konjunktiv*, що не має явного обґрунтування й ніяк не передається в перекладі: *Die Pumpe darf nicht...* – *Забороняється експлуатація насоса...* (безособова конструкція).

Загальне оформлення цієї інструкції робить доцільним розгляд фактичних речень. У вихідній мові вони часто оформлені або через *Vorgangspassiv*:

<p><i>Die Pumpe wird mit einer ... abgeschlossen</i> (вихідне дієслово алогічне)</p>	<p><i>Насос поставляється в комплекті з ...</i> (пасив перекладений через рефлексивне дієслово; лексично краще б підійшло “постачається”),</p>
--	--

або через прив'язку до інфінітивного підрядного речення мети (um + zu + Infinitiv):

... wurde entwickelt, um ... zu pumpen. ... призначений для подачі ... (перекладено пасивною конструкцією стану),

або активними простими реченнями:

Die Pumpe verfügt über ... *Nасос має ...,*

і використовуються або як описові в безпосередньому описі чи як невеличкі примітки у поданні прямих інструкції з використання та монтажу помпи.

Англізми, попри помітний вплив самої англійської мови на цей текст, зустрічаються вкрай нечасто. Єдиний “класичний” англізм тут так само слово *Servicecenter*, яке, як ми визначили в попередньому розділі, закріплений у словнику й по суті може вважатися загальноприйнятним для цього контексту й лаконічнішим синонімом до питомого *Dienstleistungszentrum*. Ув інших випадках вони або слугують уточнювальними термінами до деяких понять у вихідній мові – *Fachpersonal (Certified Professionals)*, *Debit-Voltage (Performance)*, – або використовуються замість німецьких сполук без зрозумілої причини – *Set Spannung*, – а, отже, відіграють досить другорядну й радше функціональну роль.

Стилістично ця інструкція є подібна до попередньої: окличні речення вживаються лише в деяких вказівках щодо безпеки для посилення їхнього ефекту, а певні особисті звертання в цьому конкретному випадку відсутні взагалі (персональна подяка клієнту/ці відсутня). У всьому іншому інструкція використовує максимально нейтральні конотації й певну кількість очікуваної для контексту фахової лексики – технічних термінів.

Екстралінгвальних елементів у цій інструкції більше ніж у попередній: це і світлина офісу компанії, що вдало доповнює адресу, і різномірні переліки – як у самій інструкції для полегшення сприйняття/навігації, так і у випадку подання номерів сервісних центрів, – і таблиці, і досить деталізоване схематичне зображення виробу, і оформлений винятково цільовою мовою гарантійний

талон. Вони здатні створити приємне перше враження від самої інструкції загалом, але аж ніяк не виправляють лінгвальне оформлення, котре ми вже схарактеризували як практично неприйнятне у вихідній і задовільне в цільовій мові.

2.3 Інструкції з експлуатації новітнього контексту

2.3.1 Змішувач GROHE (німецька компанія)

Починаючи розгляд інструкцій з експлуатації новітнього контексту доцільно буде наголосити на основному чиннику, який відрізняє їх від більш конвенційних, а саме глобалізації. Якщо класичні інструкції готуються для конкретного ринку, маючи вихідну мову країни-власниці та цільову мову потрібного ринку – перший варіант-оригінал і другий варіант-переклад, що його вимагає тамтешнє законодавство. Глобалізація дещо змінює цю формулу: навіть якщо не йдеться про спрямування на величезну кількість ринків, а всього на 2-3, це вже робить інструкції з експлуатації “товщими” через ту саму потребу наведення відповідних державних мов. І це, очевидно, ускладнює та здорожує їхнє створення.

Саме тому першою до розгляду новітньою інструкцією було обрано таку, що вкрай контрастує з двома попередніми за підходом, але не за типом виробу – це інструкція з експлуатації до німецького змішувача GROHE, що буде наведена у Додатку 3. Сама компанія – GROHE – на своєму сайті – grohe.de – позиціонує себе як *провідний світовий бренд інтегрованих рішень для ванних кімнат та змішувачів для кухні*, і ця їхня “світова” зорієнтованість виражається зокрема в гаслі: *Pure Freude an Wasser*, – де вжито класичний англiзм, що водночас не є технічним терміном і має специфічну конотацію. Це досить показово для компанії, що була заснована у 2014 році – в момент уже куди більшого розвитку глобалізаційних процесів, – і ще більше це виражається в тій інструкції, яку вони докладають до своїх змішувачів.

Якщо раніше екстралінгвальні елементи ми розглядали під самий кінець огляду всієї інструкції з експлуатації й приділяли куди більше уваги саме мовному, найбільш важливому в контексті цього дослідження оформленню, тут потрібно робити якраз навпаки, адже практично вся інструкція певною мірою складена з екстралінгвальних елементів. Сама інструкція має ось таку структуру:

1) Титульна сторінка (тут бачимо назву компанії, номер документа, номер його варіації та дату, а також логотип компанії з її гаслом; нижче наведений перелік усіх моделей виробів, яких стосується ця інструкція, та оформлений подібними до пікограм зображеннями зміст);

2) Сторінка, присвячена комплектації (а також деяким заувагам щодо обходження з її вмістом/безпеки, потрібним для встановлення інструментам);

3) Сторінка з габаритами (для кожної моделі окремими);

4) Дві сторінки з деталізованим кресленням змішувача та його будовою (за наведенням усіх величин та індексів відповідних запчастин, а також примітку щодо користування перемикачем води);

5) Дві сторінки, присвячені встановленню (усе наведено тими самими схематичними зображеннями, а також візуальними вказівками);

6) Сторінка, присвячена експлуатації (зауваги щодо можливих способів використання та споживання води);

7) Сторінка, присвячена обслуговуванню;

8) Сторінка з контактними даними (поділеними на варіанти для багатьох країн, із загальними адресами та датою).

Кожен із цих складників оформлений у комірки. Інколи зустрічаються окремі примітки щодо Швейцарії, що ймовірно покликані певними особливостями тамтешньої сантехніки. Сама інструкція має вкрай нетипове мовне оформлення: окрім англійської (якщо упускати гасло компанії) по суті не зустрічається більше жодна мова: безпосередньо у самих вказівках поза ілюстраціями зустрічаються лише позначки величин, цифри (зокрема індекси) та поодинокі приписи лише англійською мовою. Характер цієї інструкції так само мультифункціональний: вона стосується відразу багатьох моделей. Варіанти

“іншими мовами” подані номерами телефонів та електронними поштами інших країн, імовірно сервісних центрів. Є контактні дані як у Німеччині, так і Австрії, Швейцарії та Україні.

Насамперед варто ще раз відзначити багатофункціональність цієї інструкції: відсутність практично будь-яких мовних елементів і оформлення саме схематичними зображеннями дозволяє їй бути зрозумілішою за інструкцію будь-якої незрозумілою споживачу/ці мовою. Утім, варто відзначити, що така інструкція призначена радше для професіоналів/ок: наведення всіх цих схем без прямих вказівок і будь-яких пояснень здатна спантеличити та найімовірніше спантеличить середньостатистичних користувачів/ок. Тут пряма примітка щодо “встановлення лише професіоналом” відсутня, проте на це натякає сам зміст, що сам по собі “розкриватиметься” (буде зрозумілий) лише людині відповідного фаху. Не можна ствердити, що всі інструкції подібного типу призначені винятково для професійних людей (інструкції до конструкторів LEGO, наприклад, так само не мають у своїх вказівках жодного слова й оформлені суто візуально), проте в цьому конкретному випадку специфіка виробу (сантехнічного) створює таку потребу (а у випадку LEGO – це іграшки, що призначені в принципі для будь-кого й доступні/зрозумілі за своєю філософією).

Подальший розгляд цієї інструкції в контексті цього дослідження є недоцільним зокрема через те, що в ній нічого перекладати: вона може використовуватися практично в усіх наведених країнах через наявність там у компанії компетентних сервісних центрів такою, як є, і не потребує аніякого узгодження. Попри таку її нетиповість, цю інструкцію, як і попередню, можна вважати показовою, хоч і лише контекстуально: у наступному розділі розглянуто так само новітню інструкцію з експлуатації, яка, втім, заслуговує уваги насамперед через своє лінгвальне оформлення та вплив уже на нього тих самих глобалізаційних процесів.

2.3.2 Геймпад WALKER WPS-401 (китайської компанії)

Guangzhou Walker International Trading Company – це китайська компанія-виробник мобільних аксесуарів та гаджетів, що постачають свої товари в інші країни через посередництво. На розгляд узято інструкцію до їхнього контролера для ігрової консолі PS4 WPS-401 (QR-код на інструкцію наведений у Додатку 4). Він постачається компанією WALKER GmbH, розташованою в Німеччині й, як вказано на їхньому сайті – walker.pro – орієнтованою на модель B2B (Business to Business, то продаж від однієї компанії іншим, у цьому випадку – імовірно ритейлерам). Оскільки цей тип продажу однаково передбачає доступ кінцевих користувачів/ок до продукції, а також розміщення безпосередньо на ринку, цей тип інструкцій є доцільним для цього дослідження й на нього поширюються стандарти та законодавчі принципи, викладені в розділі I.

Сама інструкція оформлена чотирма мовами: англійською, німецькою, французькою та українською. Відповідні мовні варіанти наведені саме в такому порядку. Такий набір мов дозволяє цьому виробу бути розміщеним в Німеччині та Австрії (наявність німецької мови й відповідність нормам ЄС), Франції (наявність французької мови й відповідність нормам ЄС) та Україні (наявність української мови). У Швейцарії з цією інструкцією цей пристрій було б неможливо розмістити через відсутність принаймні ще однієї державної мови (італійської), а також відсутність швейцарської Декларації відповідності (що, як уже зазначалося в цьому дослідженні, не є тотожною до Декларації відповідності ЄС) або покликання на неї.

Ця інструкція має наступну структуру:

- 1) Титульна сторінка (назва документа, пристрою та моделі, а також невеличка подяка);
- 2) Загальна інформація (опис продукту та його призначення);
- 3) Технічні характеристики (наведені в таблиці);
- 4) Примітки щодо безпеки (практично повністю оформлені переліком);

- 5) Примітки щодо використання (оформлені в подібний спосіб, з виокремленими примітками щодо заряджання);
- 6) Примітки щодо початку користування (зі схематичним зображенням пристрою на позначення важливих у цьому процесі елементів пристрою);
- 7) Примітки щодо обслуговування (такий самий перелік);
- 8) Примітка щодо обмеження відповідальності (частково так само оформлена переліком)
- 9) Припис щодо утилізації (у двох абзацах);
- 10) Примітка щодо Декларації відповідності ЄС (з покликанням у форматі QR-коду);
- 11) Список компонентів (комплектація; на цій же сторінці – серія пікограм, індексів, примітка щодо гарантійного та експлуатаційного термінів та покликання на сайт у форматі QR-коду).

Сам документ названий як “Інструкція з експлуатації та безпеки”, але за всіма наведеними пунктами відповідає характеристиками інструкції з експлуатації (структурно та за призначенням), а, отже, вважатиметься в цьому дослідженні такою. У цій інструкції так само не наведено контактних даних (що мало б означати їхню присутність на пакуванні). Примітки щодо безпеки та використання (спрямовані на уникнення прикрих випадків) наведено перед примітками щодо початку користування, що є не надто доцільним з огляду на принцип “від розпакування до утилізації”. Варіанти усіма мовами займають однакову кількість сторінок, проте на це є відразу кілька причин. Якщо не зважати на відступи, варіанти українською та французькою мовою видаються найбільш стислими, але англійськомовний оригінал поданий із помітно більшими відступами (імовірно задля того, щоби візуально уподібнити кожен із варіантів). Тож найдовшим варіантом є саме німецькомовний, адже за умови відсутності більших відступів він займає найбільше місця.

Сама інструкція, на відміну від обох попередніх, має досить гарне мовне оформлення – у ній відсутні помилки, які вартували б окремої уваги в контексті нашого дослідження. Виокремити можна хіба що кілька дивних моментів у

оформленні німецькою мовою: на початку найменування продукції подано неповноцінно “WALKE Produkte” замість логічнішого “WALKER Produkte”, а також у таблиці з технічними характеристиками у варіанті тією ж мовою присутня досить дивна вставка російською мовою. Крім того, єдиний підзаголовок, який у англійськомовній версії поданий не великими літерами, у інших варіантах оформлений так само як і інші – великими літерами, а підписи в німецько- та англійськомовних варіантах переплутані між собою. Ці моменти, втім, походять радше на одиничні друкарські помилки/помилки в оформленні, а не застосування якогось хибного підходу.

Оскільки першою мовою тут вказана англійська, а сама компанія-виробник з Китаю, саме англійську (часто вживану мову міжнародної комунікації – *провідною глобальною мовою, що дозволяє людям долати культурні та мовні відмінності під час роботи, в навчанні чи спілкуванні* [IELTS Expert, 2025]) ми будемо вважати вихідною мовою. Відповідно всі інші – цільовими. Варіант французькою мовою, втім, не розглядатиметься через свою недоречність і відсутність у дослідника відповідної компетенції.

У цій інструкції по суті вжито лише один маскулінитив, але не на позначення особи, а як познач юридичного суб'єкта – *виробник*. Це могло б вказувати на намагання уникати гендеризації (нейтралізацію), проте найімовірніше є наслідком самого вихідного тексту – у ньому повністю відсутні такі звертання, як *customer* чи *client*, що найімовірніше передавалися б у подібній документації традиційно – узагальнювальними маскулінитивами. Можна також припустити, що сам вихідний текст був написаний у такий спосіб, але це малоімовірно насамперед через відсутність такої конотативності в англійській мові – не прикріпленість до якогось конкретного роду іменників штибу *client* або *customer* і відсутність у потребі/доцільності формування/вживання фемінитивів.

Оскільки цього разу для вихідної мови менш характерно формувати композити, можемо спостерегти те, як певні словосполучення передані німецькою та українською відповідно:

- *Connection type*
Anschlussstyp (композит-калька) *Тип під'єднання* (іменникове словосполучення)
- *Body material*
Körperwerkstoff (композит-калька) *Матеріал корпусу* (іменникове словосполучення)
- *Device body*
das Körper des Geräts (іменникове словосполучення) *Корпус пристрою* (так само)
- *Volume level*
Lautstärkepegel (композит-калька) *Рівень гучності* (іменникове словосполучення)

На цих прикладах можемо спостерегти переклад украї багатьох вихідних словосполучень у подібний спосіб українською мовою та композитами в німецькомовному варіанті попри наявність інших потенційних варіантів до деяких із них: *Typ des Anschlusses*, *Werkstoff/Material des Körpers*, *Höhe der Lautstärke*. Утім, ужиток саме композитів можна пояснити або слововживанням, або способом мовного заощадження у варіанті, який уже в такому оформленні лишається найдовшим, або ж термінологічній відповідності композита цільової мови до вихідного словосполучення-терміна.

Центральним типом речень у цій інструкції є наказовий. Практично весь текст оформлений у наказових реченнях за допомогою звичайних імперативних форм (дієслово з або без допоміжного в *bare infinitive* – дієйменнику без частки *to*), які цільовими мовами практично в усіх випадках передаються формами-відповідниками (дієсловом теперішнього часу в третій особі множити + *Sie* німецькою та дієсловом у наказовому способі другої особи множини українською): *Use the controller...* – *Verwenden Sie den Controller...* – *Використовуйте контролер...*, *Do not disassemble ... the controller ...* – *Zerlegen Sie den Controller nicht...* – *Не розбирайте ... контролер*, *Regularly check the*

device body... – Überprüfen Sie das Gehäuse des Geräts... – Регулярно перевіряйте корпус пристрою ... тощо. Особливої уваги заслуговує порядок слів саме в німецькомовному варіанті: у цій інструкції наказове речення завжди починається з наказового дієслова/самої наказової форми: *Before each use, check the condition ... – Überprüfen Sie vor jedem Gebrauch ... – Перед кожним використанням перевіряйте ...*. Крім того, у деяких випадках переклад імперативної форми українською реалізований безособовими конструкціями: *Do not modify or repair... – Verändern und reparieren ... nicht – Заборонено модифікувати або ... ремонтувати, Do not store ... – Lagern Sie ... nicht ... – Забороняється зберігати....* Такий підхід імовірно обумовлений узусом/типовістю такого формулювання.

Модальні дієслова в цій інструкції відіграють зовсім інші ролі: у вихідному варіанті присутнє дієслово *can* ув описових реченнях, що стосується певних застережень щодо можливих шкідливих ефектів/наслідків; німецькою мовою це зазвичай передано за допомогою модального дієслова “*können*”, українською – через різні конструкції на позначення можливості: *... the faster the hearing impairment can occur – ... desto schneller kann Schwerhörigkeit erfolgen – ... тим швидше можливе погіршення слуху* (умовна конструкція), *you can also charge the controller ... – Sie können den Controller auch aufladen ... – Ви також можете заряджати контролер...* (особова модальна конструкція), *... you may become accustomed ...* (позначення ймовірності через *may*) – *... können Sie ... gewöhnen...* (позначення ймовірності через *können*) – *... 3 часом ви можете звикнути...* (особова модальна інструкція). У німецькомовному варіанті подана та сама інформація, але з іншою, певнішою конотацією, а в українському варіанті переклад більш буквальний. Також варто відзначити використання модального дієслова *sollen* у німецькомовному варіанті: *The information ... is intended ...* (пасивна конструкція) – *Die Information ... sollen Sie ...* (модальне дієслово) – *Інформація ... призначена для ...* (так само пасивна конструкція). За допомогою модальної конструкції в цьому випадку досягнуто тону настанови, але водночас

і наполегливої поради, у той час, як формулювання через пасив є більш нейтральним/віддаленим.

Англізми, на відміну від двох розглянутих нами конвенційних інструкцій, відіграють тут значно важливішу роль, хоч їх тут і не набагато більше. Насамперед увагу варто приділити самому найменуванню – controller. У випадку німецької мови воно подане прямим запозиченням з англійської мови, ідентичним у написанні та вимові, утім з іншими ознаками саме німецького іменника – *der Controller*. Українською так само подано запозиченням, але повноцінно трансформованим у парадигму цієї мови – *контролер*. Таке подання німецькою мовою виправдане насамперед ужитком цього поняття: на сайтах великих німецьких ритейлерів [Gamepad..., 2025] [Controller – Gaming, 2025] вживається саме цей відповідник, що дає підстави для того, щоби вважати його сповна зрозумілим для споживацтва. Крім того, та конотація, яку цьому пристрою надає подібний англізм (належність до “сучасних технологій”, чогось новітнього та нового), повністю відповідає його характеру – периферії ігрової консолі, що можна зокрема використовувати як комп’ютерний або мобільний аксесуар. У випадку української, втім, якийсь інший вид запозичення – наприклад, прямий з англійської, як це виконано в німецькомовному варіанті, – сповна можна було б розцінювати як недоцільний через банальну належність цієї мови до іншої мовної родини, зокрема – кириличну систему письма, що ще більше віддалятиме подібний варіант у вимірі розуміння кінцевими користувачами/ками. Якщо в німецькій мові, зберігаючи написання, вимову та форму множини, подібне слово можна реалізувати в інших аспектах без додаткових змін через об’єднавчий фактор латиниці, через відносну віддаленість для української було б нехарактерно надавати такому відповіднику властивості звичайного українського іменника без переведення у свою систему письма, адже це призводило б до невідповідності знакових систем у контексті самої лексеми. Це не означає, що подібне поєднання є неможливим, проте надавати англійському слову controller будь-який український відмінок (controllera, controllery...) абсолютно ірраціонально. А от за допомогою німецького артикля,

що передає відмінок насамперед, це в її контексті реалізується доволі часто, зокрема в цій інструкції.

Англійські сполуки також присутні в позначенні назв програмного забезпечення (Windows, iOS, Android – їх неперекладність усталена), а також певних складників самого пристрою: *SHARE button* – *SHARE-Taste* – кнопка *SHARE* – та для деяких технічних позначень кабелів – *USB Cable*, *USB-Kabel*, *USB-кабель*; *Complete set*, *Komplett-Set* (адаптований англiзм), *Комплектація* (звичний термін); *standby mode* – *Stanby-Modus* (адаптований англiзм) – режим очікування (відповідник); *system software*, *Systemsoftware* (пряме запозичення, перетворене в композит), *системне програмне забезпечення* (відповідник, проте довший). Попри це, що в німецько-, що в українськомовних варіантах поза цими термінологічними особливостями однаково дотримано більш виваженого підходу до використання запозичень – і там, і там використовуються лише усталені або обґрунтовані контекстом терміни. Це водночас вказує на дотримання одної з найголовніших властивостей інструкцій – її зрозумілості для кінцевих користувачів/ачок цільової мовної групи, – так і вагомість цих запозичень навіть за такого виваженого підходу: *controller* можна було б перекласти як *Steuergerät* або “керувач”, проте перший варіант має значно ширшу семантику, а другий не є усталеним; так само й з *SHARE button*: беручи до уваги особливості цих контролерів, слово *SHARE* імовірно нанесене на самий корпус, а, отже, його переклад/адаптація може виявитися дещо спантеличливим. Якщо у попередніх інструкціях таких англiзмів як *Servicecenter* можна уникнути, то тут деякі з цих сполук адаптувати ірраціонально.

Новітній складник цієї інструкції виражає також екстралінгвальне оформлення – досить просте, прямолінійне й неускладнене – таке, що його легше адаптувати через просту структуру. Більшість інструкції складено з переліків певних положень і правил, що деколи доповнені невеликими інструктивними абзацами. Практично всі заголовки написані з великих літер та виділені жирним для кращого розрізнення. Присутнє зображення виробу (на титульній сторінці), таблиця технічних характеристик, схематичне зображення важливих для

заряджання елементів, QR-код на Декларацію відповідності ЄС та сайт, а також різномірні сертифікаційні пікограми. У тексті також зустрічається термін із вжитком пікограми (або принаймні нетипового символу): *Ⓜ button*, перекладною частиною якого є тільки друга сполука (*Ⓜ-Taste* та *кнопка Ⓜ*) з тої ж самої причини, як і у випадку *SHARE button*. Цей конкретний приклад також дозволяє спостерегти ще одну закономірність: якщо ми маємо термін-комполит із двох складників або словосполучення, одною зі складників яких є власна назва, вихідною та німецькою мовою вони подані в порядку “артикуль (якщо потрібен) → власна назва → іменник”: *The WALKER Controller...* та *Der WALKER Controller...*, – а українською навпаки “іменник → власна назва”: *Контролер WALKER...*, – що надважливо враховувати в будь-яких подібних словосполученнях (наприклад в умовному *Bluetooth function – Bluetooth-Funktion* – функція Bluetooth).

Стилістично інструкція оформлена подібно до інших: окличність лише у вступному тексті на титульній сторінці, здебільшого прості або прямолінійні складні речення без зайвих конотацій і наявність певної фахової лексики (технічних термінів).

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Другий розділ присвячений вихідним німецько- та англійськомовним, а також цільовим німецько- та українськомовним варіантам ув інструкціях визначеного контексту – до сантехніки, як виробів, що позиціують радше конвенційний підхід, та до специфічної інструкції до сантехніки та гаджета, що представляють новітній контекст.

Перші дві з розглянутих інструкцій стосувалися лінійки змішувачів, а також лінійки електропомп, оформлених вихідною німецькою та цільовою українською мовами винятково для українського ринку німецькими компаніями (*KRONER* та *VOLKS Pumpe*) з більш традиційним підходом до ведення бізнесу. Розбір першої інструкції підтверджує загальні принципи формування інструкції

– її структурованість за принципом “від розпакування до утилізації”, використання великої кількості імперативних речень (зокрема оформлених за допомогою модальних дієслів та інших наказових форм), відсутність звернених персонально заборон (певний рівень віддаленості), неускладнена структура речень (наявність простих або прямолінійних і не надто довгих складних), обережний вжиток пасиву (з укр. доцільним уточненням діяча/ки), нейтральний тон (з укр. обмеженою кількістю окличних і відсутністю питальних речень, тверджень із додатковими конотаціями), чимала кількість фахової лексики (технічних термінів) та чимало обґрунтованих суто юридично приміток (в інтересах як користувача/ки, так і виробника). Крім того, інструкція є симетричною (обидва варіанти займають однакову кількість сторінок). Безпосередніми особливостями їхньої вихідної мови є вжиток великої кількості композитів (які цільової перекладені або відповідником, або певним видом словосполучення), суворий порядок слів наказового способу (що є складником, який полегшує навігацію, і який цільовою мовою не передається в такий чіткий спосіб, що сприяє меншій монотонності тексту), а також чимало пасивних конструкцій, які цільовою мовою часто перекладені типовішими активними, рефлексивними або безособовими конструкціями. Вагомі помилки в цій інструкції з експлуатації стосувалися лише цільового варіанту, що вказує на потребу кращого підходу саме в його реалізації.

Друга інструкція є взірцем вагомості мовного оформлення: попри те, що її можна вважати краще оформленою позамовно (наявність деталізованої схеми, чіткіше оформлення переліків, фотографія), мовне оформлення вихідного варіанту (принаймні єдиного, який доцільно вважати вихідним) є незадовільним, адже по суті не є зрозумілим. У ньому допущена колосальна кількість помилок – від звичайних друкарських, синтаксичних, лексичних, і стилістичних до повної відсутності цілих частин речення та логіки, – що певною мірою передані також і в перекладі. Попри це, мовне оформлення перекладу (цільовою мовою) є куди вдалішим, адже є зрозумілим/зв’язним, хоч і не позбавлене великої кількості помилок, що є надважливою умовою права на розміщення цієї інструкції на

українському ринку взагалі. У цій інструкції вжито значно менше імперативних речень, відсутня логіка розміщення “від розпакування до утилізації” та наведено більше інформації цільовою, аніж вихідною мовою, що призводить до асиметричності. Поєднання цих факторів призводить до значно гіршого користувацького досвіду, та попри це інші ознаки інструкцій з експлуатації зберігаються: однаково присутня певна структурованість, фахова лексика (технічні терміни, що вихідною мовою часто оформлені композитами, а цільовою перекладені так само ситуативно), обережний підхід до оформлення пасивних конструкцій (які перекладені цільовою мовою буквально й дещо менш вдало) та інкорпорація модальних дієслів (менш вдало у вихідній мові, перекладена вдалими безособовими відповідниками в цільовій). Попри це, ця інструкція є доказом крайньої потреби до правильного відходу до оформлення подібної документації насамперед в цільовому варіанті, але також і у вихідному.

Новітній контекст представляють інструкція до ще однієї лінійки змішувачів від німецької компанії Grohe, лише частково оформлена (англійською) мовою взагалі, та інструкція для джойстика WALKER WPS-401 від китайської компанії Guangzhou Walker International Trading Company, оформлена англійською, німецькою, французькою та українською мовами.

Перша з цих інструкцій є взірцевою в демонстрації змоги оформлення подібної документації з мінімальним використанням перекладних мовних засобів, але також їх спеціалізованість та обмежену сферу використання, хоч і можливість розміщення на вкрай широкій кількості ринків. Практично вся вона оформлена обрамленими схемами з покроковою демонстрацією дій (екстралінгвальними елементами), зокрема в такий спосіб оформлений зміст, що відображає одну з основних ознак таких інструкцій – наявність логічної структури. Мовні елементи присутні лише на титульній сторінці, у певних уточненнях та на сторінці з контактними даними, де “варіанти мовами інших країн” по суті є контактними даними сервісних центрів у відповідних країнах. Ця інструкція вказує на вагомість екстралінгвальних компонентів інструкцій як

таких, але також і нездатність оформити без мовних елементів максимально доступну інструкцію з експлуатації.

Друга з цих інструкцій є прикладом більш усталеного оформлення до виробу часів глобалізації. У контексті розглянутих нами мов, вона здатна бути орієнтована відразу на три ринки (український, німецький та австрійський), а також має вихідний варіант “міжнародною” англійською мовою, що зокрема призводить до куди центральнішої ролі приблизно такої самої кількості англізмів. У ній так само присутні всі ознаки класичної інструкції (логічна структура, нейтральний тон, позамовне оформлення (саме тут – практично всюди в переліках), певна юридична інформація, симетричність тощо), проте термінологічно вона куди ближче саме до англійськомовного – вихідного – варіанта, що позначається насамперед у самому найменуванні – controller, Controller, контролер, – а також технічної термінології та певних частин пристроїв, які ірраціонально одомашнювати. Поза тим оформлення цієї інструкції, до якої наявні відразу три переклади, є куди прямолінійнішим – з найбільшою часткою саме наказових речень у переліках, а також з обмеженим використанням модальних дієслів та пасивних речень, що робить її простішою в перекладі. У цій інструкції найменша кількість власне мовних помилок, що вкрай позитивно впливає на досвід ознайомлення з нею, а додаткові виділення жирним шрифтом, схеми та QR-коди уможливають швидше й комфортніше ознайомлення з її вмістом за меншу кількість часу і з приділенням куди меншої кількості уваги.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Структурно-функціональний, лінгвальний та контрастивний аналіз інструкцій з експлуатації загалом та їхніх обраних німецько- та українськомовних варіантів дозволяє ствердити, що правильний і раціональний підхід до їхнього формування та перекладу важливий у будь-якому контексті, з урахуванням як мовних, так і позамовних елементів. Цей вид технічної документації, хоч і закріплений як радше як необов'язковий додаток до відповідних виробів, є важливим складником, що хай і не у випадку кожної покупки, але здатен обстоювати інтереси як користувачів/ок, так і виробників, зокрема формуючи враження про певний бренд і відбиваючи в собі ті суспільні процеси, які зачіпають нас усіх як частин соціуму.

Усталений спосіб ознайомлення з ними досить специфічний: прочитання лише потрібних частин загального тексту з приділенням якнайменшої кількості уваги та умови одночасного контактування з самим виробом. Окрім того, інструкції з експлуатації, як вид технічної документації, чітко регулюються законодавством і прямо залежать від локальних приписів: у більшості випадків це додає потребу оформлення відповідними державними мовами (в Україні – українською, у Німеччині та Австрії – німецькою, у Швейцарії – щонайменше німецька, французька та італійська) з відмінною кількістю допустимої лексики, а також із зазначенням додаткової інформації (чинних декларацій відповідності в Німеччині, Австрії та Швейцарії). З цієї причини головний висновок цього дослідження – потреба у виваженому й професійному підході до викладу й перекладу інструкцій з експлуатації, що передбачає: у випадку інструкцій з експлуатації загалом – додержання структури викладу “від розпакування до утилізації”, стислий та позбавлений зайвих конотацій виклад чіткої інформації в правильному мовному оформленні (з використанням інструктивних форм, реалізованих наказовим способом чи конструкціями з подібною функцією, через модальні конструкції, а також імперсоналізованими заборонами та мінімально необхідною кількістю технічної термінології), зокрема із застосуванням та

врахуванням позамовних елементів (переліків, виділень, рисунків, ілюстрацій, таблиць та інших способів обрамлення, що полегшують навігацію текстом); у випадку німецько- та українськомовних варіантів інструкцій з експлуатації: застосування форм-комполітів у німецькомовному варіанті та їхній неоднорідний переклад, структурне врахування суворого німецько- та більш пластичного українськомовного порядку слів, більшу типовість пасивних речень у німецькомовному та вжитку рефлексивних дієслів в українськомовному варіанті, а також якісно більшу здатність німецькомовних варіантів впроваджувати й застосовувати терміни-англізми та потребу їхньої додаткової адаптації українською.

Попри часте нехтування інструкції з експлуатації є не менш вагомим складником постійно змінного інформаційного суспільства, а також певним перекладацьким викликом через низку перерахованих особливостей і способом реалізувати перекладацьке покликання – уможливити й провести комунікацію між двома більш або менш відмінними та особливими системами координат, навіть якщо йдеться про ті самі інструкції з експлуатації, які ще віддавна “ніхто не читає”.

Адже читати ці інструкції деколи таки доводиться – хочеться того чи ні. Інакше б цієї документації просто б не існувало так само як і не існувало б українських прикрих зламів, збоїв, пошкоджень, травм, браку, інших прикрих випадків... І ще цілої низки різномірних нещасть, які, як показує це дослідження, також частково страждають, а частково збагачуються через мовні бар'єри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бренд Kroner. *ars.ua*. URL: <https://ars.ua/brendi/kroner/> (дата звернення: 11.06.2025)
2. Вимоги до підготовки та написання навчально-наукових і кваліфікаційних робіт (для студентів-філологів): Методичні рекомендації. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2025. 92 с.
3. Висушенко С. А. Фаховий текст у загально-науковій парадигмі. *Philology. Modern Technologies Among Us in the Environment*. 2024. С. 285-287.
4. ДСТУ ІЕС 82079-1:2018. Підготування інструкцій з використання. Структуризація, зміст і подання. Частина 1. Загальні принципи та детальні вимоги. Чинний від 2019-01-01. Вид. офіц. 2018. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=79592
5. ДСТУ 2.601:2006. Єдина система конструкторської документації. Експлуатаційні документи. Чинний від 2007-07-01. Київ: Держспоживстандарт України, 2007. 24 с.
6. Композит. *Словник української мови онлайн*. Київ, 2025. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=композит> (дата звернення: 11.06.2025)
7. Кравець Л. В., Мацько Л. І. Офіційно-діловий стиль. *Енциклопедія Сучасної України, Том 24*. 2022. URL: <https://esu.com.ua/article-77272> (дата звернення: 11.06.2025).
8. Кузьменко Ю. Це вже наша реальність: як електрика на все впливає, кліпове мислення та як з ним жити. *Суспільне Новини*. Київ, 2023. 29 грудня. URL: <https://suspilne.media/702970-ce-vze-nasa-realnist-ak-elektrika-na-so-vplivae-klipove-mislenna-ta-ak-z-nim-ziti/> (дата звернення: 11.06.2025)
9. Лашко А. Специфіка перекладу текстів науково-технічного стилю (на матеріалі тексту інструкції з експлуатації). *Studia methodologica*. 2024. № 57. С. 157-164.

- 10.Лекція 6. Філософія. *ПВНЗ «Медико-природничий університет»*. URL: http://vnz-mpu.com.ua/images/pdf/Лекції/Філософія/Лекція_6.pdf (дата звернення: 11.06.2025)
- 11.Насос. *Горох, Словник української мови онлайн*. Київ, 2025. URL: <https://goroh.pp.ua/Слововживання/насос> (дата звернення: 11.06.2025)
- 12.§2. Науково-технічний стиль. *Методичка_2011*. Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2011. URL: <https://studfile.net/preview/7071467/page:2/>
- 13.Ольховська Н. С., Бабич У. Д. Перекладацькі прийоми при перекладі директивних текстів (на матеріалі інструкцій з експлуатації обладнання). *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2016. № 257. С. 225-231.
- 14.Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 12.06.2025)
- 15.Про затвердження Технічного регламенту безпеки машин : Постанова Каб. Міністрів України від 30.01.2013 № 62 : станом на 15 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62-2013-п#Text> (дата звернення: 12.06.2025)
- 16.Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII : станом на 24 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 11.06.2025)
- 17.Степаненко В. П. Інформаційне суспільство. *Енциклопедія Сучасної України, Том 11*. 2011. URL: <https://esu.com.ua/article-12462> (дата звернення: 11.06.2025)
- 18.Тіффані Ріардон, Теммі Пауелл, Джонатан Арнетт, Монік Логан, Кессі Рейс. 2.7: Посібники користувача. *LibreTexts - Ukrayinska*. 2022. URL: https://ukrayinska.libretexts.org/Гуманітарні_науки/Написання/Технічне_на

- [писання/Книга: Відкрите технічне спілкування \(Reardon et al.\)/02: Засування технічного письма/2.07: Посібники користувача](#) (дата звернення: 11.06.2025)
19. Ahva Mozafari, Amani El-Alayli, Adrian Kunemund, Trevor Fry. Impressions of businesses with language errors in print advertising: Do spelling and grammar influence the inclination to use a business? / A. Mozafari et al. *Current Psychology*. 2017. Vol. 38, no. 6. P. 1721–1727. URL: <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9735-0> (date of access: 12.06.2025)
 20. Artificial Intelligence and the Future of Teaching and Learning: Insights and Recommendations. *U.S. Department of Education*. Washington, D.C., 2023. URL: <https://www.ed.gov/sites/ed/files/documents/ai-report/ai-report.pdf> (date of access: 11.06.2025)
 21. Bundesgesetz über die Produktesicherheit (PrSG) vom 12. Juni 2009. *Fedlex, Die Publikationsplattform des Bundesrechts*. Bern, 2010. URL: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2010/347/de> (Zugriff am: 11.06.2025)
 22. Controller – Gaming. *OTTO*. Hamburg, 2025. URL: <https://www.otto.de/technik/gaming/controller/> (Zugriff am: 11.06.2025)
 23. Cyrus Moulton. Squirrel! Why attention spans seem to be shrinking and what we can do about it. *Northeastern Global News*. Boston, 2024. 23 січня. URL: <https://news.northeastern.edu/2024/01/23/decreasing-attention-span/> (date of access: 11.06.2025)
 24. Den Nippel durch die Lasche ziehen? Grundanforderungen an eine verständliche Gebrauchsanleitung - Konformitätserklärung mit Software WEKA Manager CE. *Konformitätserklärung mit Software WEKA Manager CE*. URL: <https://www.weka-manager-ce.de/betriebsanleitung/nippel-durch-die-lasche-ziehen-grundanforderungen-verstaendliche-gebrauchsanleitung/> (Zugriff am: 11.06.2025)
 25. Deutsch und seine Varianten. *Fachübersetzungen für Industrie, IT und E-Commerce*, Eurotext AG. 2022 URL: <https://eurotext.de/blog/deutsch-und-seine-varianten/> (Zugriff am: 11.06.2025)

26. Die Bedienungsanleitung – Funktionsbeschreibung und Hinweise für ihre Übersetzung. *Blog Tłumaczenia Info, Serwis poświęcony tłumaczeniom*. URL: <https://blog.slavis.net/uebersetzungen/die-bedienungsanleitung-funktionsbeschreibung-und-hinweise-fur-ihre-ubersetzung/> (Zugriff am: 11.06.2025)
27. DIN EN IEC/IEEE 82079-1 (VDE 0039-1): 2021-09. Erstellung von Nutzungsinformationen (Gebrauchsanleitungen) für Produkte. Offizielle Ausgabe. 2020. URL: <https://www.dke.de/de/normen-standards/dokument?id=7160892&type=dke%7Cdokument> (Zugriff am: 11.06.2025)
28. Faschierte. *DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.dwds.de/wb/Faschierte>
29. Fön. *DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.dwds.de/wb/F%C3%B6n>
30. Gamepads. *MediaMarkt Deutschland*. München, 2025. URL: <https://www.mediamarkt.de/de/category/gamepads-393.html> (Zugriff am: 11.06.2025)
31. Gebrauchsanleitung. *Duden (Die deutsche Rechtschreibung)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Gebrauchsanleitung> (Zugriff am: 11.06.2025)
32. Gerold Brüttsch-Prévôt. Von Anglizismen und Helvetismen. *Miss Money Penny*. 2017. URL: <https://www.missmoneypenny.ch/article/von-anglizismen-und-helvetismen> (Zugriff am: 11.06.2025)
33. Gesamte Rechtsvorschrift für Medizinproduktegesetz 2021 : letzte Aktualisierung: 12. Juni 2025. *Rechtsinformationssystem des Bundes (RIS)*. URL: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20011580> (Zugriff am: 11.06.2025)
34. Gesamte Rechtsvorschrift für Produktsicherheitsgesetz 2004, Fassung vom 12.06.2025. *Rechtsinformationssystem des Bundes (RIS)*. Wien. URL:

- <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20004009> (Zugriff am: 11.06.2025)
35. Gesetz über die Bereitstellung von Funkanlagen auf dem Markt (Funkanlagengesetz - FuAG): vom 27.06.2017 : letzte Aktualisierung: 6. Mai 2024. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/fuag/BJNR194710017.html> (Zugriff am: 11.06.2025)
36. Gesetz über die Bereitstellung von Produkten auf dem Markt (Produktsicherheitsgesetz - ProdSG): vom 27.07.2021. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/prodsg_2021/BJNR314700021.html (Zugriff am: 11.06.2025).
37. Gute Sprache für Anleitungen. *tecteam Gesellschaft für Technische Kommunikation mbH*. URL: <https://tecteam.de/gute-sprache-fuer-anleitungen/> (Zugriff am: 11.06.2025)
38. Hackfleisch. *DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.dwds.de/wb/Hackfleisch>
39. Handy, Schreibung, Definition, Bedeutung, Etymologie, Synonyme, Beispiele | DWDS. *DWDS*. URL: <https://www.dwds.de/wb/Handy> (Zugriff am: 11.06.2025)
40. Handys ohne Vertrag. *MediaMarkt Deutschland*. München, 2025. URL: <https://www.mediamarkt.de/de/category/handys-ohne-vertrag-578.html> (Zugriff am: 11.06.2025)
41. harder-online GmbH. Konformitätserklärung - was ist das und was muss rein?. *packaging-warehouse.com*. 2025 URL: <https://www.packaging-warehouse.com/de/magazine/konformitatserklärung-was-ist-das-und-was-muss-rein-122.php> (Zugriff am: 11.06.2025)
42. Heather D. Young, Christian Z. Goering. Teachers' Increased Use of Informational Text: A Phenomenological Study of Five Primary Classrooms. 4-5-2018. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1175158.pdf> (date of access: 11.06.2025)

43. IELTS Expert. Die Zukunft der englischen Sprache als Weltsprache – und die Rolle von Tests | British Council. *British Council | Deutschland*. 2025 URL: <https://www.britishcouncil.de/blog/zukunft-englisch-als-weltsprache-rolle-test> (date of access: 11.06.2025)
44. Installateur. *DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.dwds.de/wb/Installateur>
45. Lara Isch. Anglizismen im Schweizerdeutschen : Masterarbeit. Freiburg, 2021. URL: https://www.unifr.ch/germanistik/de/assets/public/files/linguistik/Abstract_Lara_Isch.pdf
46. Lavabo. *DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.dwds.de/wb/Lavabo>
47. Massimo N. Marrazzo. People don't read manuals. 2018. *researchgate.net*. URL: https://www.researchgate.net/publication/324106690_People_don't_read_manuals (date of access: 11.06.2025)
48. Michael Robinson. Mobile Accessories Exports from World - Market Size & Demand based on Export Trade Data. www.volza.com. 2025. URL: <https://www.volza.com/p/mobile-accessories/export/> (date of access: 11.06.2025)
49. Natel. *DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.dwds.de/wb/Natel>
50. National Literacy Trust. *Reading, Research and Evidence*. URL: <https://literacytrust.org.uk/research-services/research-themes/reading/> (date of access: 11.06.2025)
51. Oğuz Han Öztay, Fırat Koç. *An investigation on the history of written communication and its cultural impacts*. Turkish Studies, Social, 2020, vol. 15, no. 7, pp. 229-240. DOI: <https://doi.org/10.47356/TurkishStudies.47376>
52. Passive in Ukrainian Grammar. *Talkpal*. URL: <https://talkpal.ai/grammar/passive-in-ukrainian-grammar/> (date of access: 11.06.2025)

53. Peter Eisenberg. *Anglizismen im Deutschen*. 64 S. URL: https://uol.de/f/3/inst/germanistik/fach/sprachwissenschaft/Aufsaeetze_Eisenberg/Eisenberg_2013_Anglizismen-im-Deutschen.pdf (Zugriff am: 11.06.2025)
54. Richtlinie 2001/95/EG des Europäischen Parlaments und des Rates vom 3. Dezember 2001 über die allgemeine Produktsicherheit. *Amtsblatt der Europäischen Gemeinschaften*. Brüssel, 2002. Nr. L 11. S. 4–17. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0095> (Zugriff am: 11.06.2025)
55. Servicecenter. *Duden (Die deutsche Rechtschreibung)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Servicecenter> (Zugriff am: 11.06.2025)
56. Silvia Luraghi, Guglielmo Inglese, Daniel Kölligan. The passive voice in ancient Indo-European languages: inflection, derivation, periphrastic verb forms. *De Gruyter Brill*. 2021 URL: <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/flin-2021-2033/html?lang=en> (date of access: 11.06.2025)
57. Smartphones & Handys. *MediaMarkt Österreich*. Wien, 2025. URL: <https://www.mediamarkt.at/de/category/smartphones-handys-354.html> (Zugriff am: 11.06.2025)
58. Smartphones, Handy & Navi. *MediaMarkt Schweiz*. Zürich, 2025. URL: <https://www.mediamarkt.ch/de/category/smartphones-handy-navi-680760.html> (Zugriff am: 11.06.2025)
59. „So very nice“: Jugendliche werden bilingual. *scilog - Das Magazin des Wissenschaftsfonds FWF*. 2024 URL: <https://scilog.fwf.ac.at/magazin/so-very-nice-jugendliche-werden-bilingual> (Zugriff am: 11.06.2025)
60. Sprachen | Künstliche Intelligenz | Sehnsucht. Österreich : IMAS International. 8 S. 2024. URL: https://www.imas.at/assets/reports/2024-16/16_sprachen_shorty.pdf (Zugriff am: 11.06.2025)
61. Sprachenlandschaft in der Schweiz. Schweizerische Eidgenossenschaft, 2022. 30 S. URL: <https://ub->

- sachdokpdf.ub.unibas.ch/9966312530105504/9966312530105504_D2040_TE_ST.pdf (Zugriff am: 11.06.2025)
62. Technical Writing Skills for User Manuals: Organizing and Structuring Information for Use. *Hansem Global: Global Communication In Asia and Beyond*. URL: <https://hansem.com/blog/structuring-information-for-use/> (date of access: 11.06.2025)
63. Velo. *DWDS (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache)*. Berlin, 2025. URL: <https://www.dwds.de/wb/Velo>
64. Verordnung über die Produktesicherheit (PrSV) vom 19. Mai 2010. *Fedlex (Die Publikationsplattform des Bundesrechts)*. Bern, 2010. URL: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2010/348/de> (Zugriff am: 11.06.2025)
65. Verordnung über Fernmeldeanlagen: vom 25.11.2015 Nr. 784.101.2. URL: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2016/24/de> (Zugriff am: 11.06.2025)
66. Was ist der Unterschied zwischen Anweisung, Anleitung und Gebrauchsanweisung?. *gutefrage*. 2013 URL: <https://www.gutefrage.net/frage/was-ist-der-unterschied-zwischen-anweisung-anleitung-und-gebrauchsanweisung> (Zugriff am: 11.06.2025)

ZUSAMMENFASSUNG

Diese Bachelorarbeit befasst sich mit Bedienungsanleitungen im Allgemeinen und in der ukrainischen und deutschen Sprachfassung, wobei das Thema der Globalisierung berücksichtigt ist. Ziel dieser Arbeit ist die Erstellung und Darstellung der wichtigen Merkmale und linguistischen Eigenschaften für die weitere praktische Verwendung. Dieses Ziel wurde durch eine strukturell-funktionale, linguistische und kontrastive Analyse der Bedienungsanleitungen für drei Sanitärgeräte und ein Spielgerät erreicht. Die Untersuchung zeigt, dass sich die Globalisierung sowohl auf die in den Anleitungen verwendeten Begriffe (einschließlich Anglizismen und regionaler Varianten) als auch auf den Inhalt auswirkt (u.a. aufgrund der Notwendigkeit, den strukturellen Vorschriften der Zielländer zu folgen); dass für alle Anleitungen dieser Art sowohl sprachliche Elemente (ausgewogener instruktiver Ton, klare, verständliche und neutrale Darstellung von Informationen, Verständlichkeit und Knappheit) als auch außersprachliche Elemente (Gestaltung der visuellen Elemente und des Textes, Berücksichtigung des Lesens beim Produkt) von größter Bedeutung sind; dass die deutschsprachigen Fassungen im Vergleich durch die Verwendung von Komposita und eine größere Aufnahmefähigkeit von Anglizismen gekennzeichnet sind, während die ukrainischsprachigen Fassungen wesentlich flexibler in der Gestaltung sind und mit geringerem Einsatz von Passiv verfasst werden. Zusammenfassend zeigen die Ergebnisse dieser Untersuchung, wie wichtig die Berücksichtigung der oben genannten Punkte bei der Erstellung und Übersetzung von Bedienungsanleitungen ist. Diese Ergebnisse können auch bei der unmittelbaren Übersetzung/Gestaltung zur Verbesserung der Qualität angewendet werden.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Додаток 2

Додаток 3

Додаток 4

